

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Механізм формування та реалізації депозитної політики банку за матеріалами АТ «Укрексімбанк»

Рівень вищої освіти магістр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Назва

КВРФБС. 017091.01.03.00

Виконав: студент II курсу, група ФБСм-21-1 _____ Артур ЖЕЛІХОВСЬКИЙ
Підпис, дата Ім'я прізвище

Керівник: д-р. екон. наук, професор _____ Ніла ХРУЩ
Підпис, дата Ім'я прізвище

Нормоконтролер _____
Підпис, дата Ім'я прізвище

До захисту допускаю:

Зав. кафедри

д-р. екон. наук, професор

_____ Ніла ХРУЩ
Підпис, дата Ім'я прізвище

_____ 2022 р.

ЗМІСТ

	С.
Вступ	5
1 Теоретичні основи побудови механізму формування та реалізації депозитної політики банків	8
1.1 Сутність та характеристики депозитних операцій як об'єкту управління	8
1.2 Депозитна політика як елемент системи управління депозитними ресурсами банку	14
2 Аналітична оцінка та аналіз ефективності реалізації депозитної політики банків в банківській системі України	26
2.1 Оцінка сучасного стану та тенденцій розвитку депозитного ринку в Україні у 2018-2021 роках	26
2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Укрексімбанк» у 2019-2021 роках	32
3 Напрями удосконалення механізму формування та реалізації депозитної політики банку АТ «Укрексімбанк»	54
Висновки	66
Список використаних джерел	70
Додатки	75

Вступ

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах формування ресурсної бази банків України має велике значення для їх ефективної діяльності. Наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів дозволяє здійснювати активні операції із метою отримання максимального рівня прибутку та диверсифікації ризиків. Одним із основних джерел формування ресурсної бази банку є проведення ним депозитних операцій. На основі депозитних операцій формуються основна частина банківських ресурсів, що виступають джерелом для проведення активних операцій.

Удосконалення механізму формування та реалізації депозитної політики банків - пріоритетний напрям, що визначає стратегічний план розвитку банків і банківської системи України у цілому. Усе вище зазначене вказує на актуальність дослідження процесів формування та реалізації депозитної політики банку у сучасних нестабільних умовах.

Питанням розробки теоретико-методичних засад формування банківських ресурсів, одним із джерел яких є депозитні операції, приділяли достатньо велику увагу відомі українські вчені, серед яких: З. Васильченко, В. Волохата, О. Дзюблюк, О. Золоторьова, В. Кириленко, В. Лагутін, А. Мороз, М. Савлук, В. Стельмах, Р. Коцовська, М. Коваленко, В. Ричаківська, О. Лаврушин, О. Неізнестна, А. Череп, Н. Шелудько. В той же час, існує необхідність активізації комплексних досліджень механізмів залучення коштів у вигляді депозитних ресурсів і ефективного їх використання. Усе зазначене обумовлює необхідність продовження дослідження актуальних питань, це й зумовило вибір теми роботи, її мету, завдання і напрями дослідження.

Мета дипломної роботи полягає у обґрунтуванні теоретико-методичних засад побудови механізму формування та реалізації депозитної політики банку і розробка пропозицій щодо його удосконалення.

Для досягнення окресленої мети у роботі було поставлено та вирішено наступні завдання дослідження:

- з'ясувати сутність і основні характеристики депозитних операцій банку як об'єкту управління;
- дослідити основи та особливості депозитної політики як елементу системи управління депозитними ресурсами банку;
- здійснити оцінку сучасного стану та тенденцій розвитку депозитного ринку в Україні у 2019-2021 роках;
- провести аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Укресімбанк» у 2019-2021 роках;
- розробити напрями удосконалення механізму формування та реалізації депозитної політики банку АТ «Укресімбанк».

Об'єктом дослідження виступають процеси формування та реалізації депозитної політики банку.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти процесів формування та реалізації депозитної політики банку.

Методи дослідження. У ході дослідження використовувалися різні методи дослідження, серед яких: наукової індукції, дедукції, порівняння, діалектичний, системний. Застосовувались методи наукового пізнання для уточнення категоріального апарату дослідження, при визначенні структури і змісту елементів механізму формування та реалізації депозитної політики банку. Також використано графічний, табличний та порівняльний методи при встановленні результативності функціонування банків на депозитному ринку.

Наукова новизна одержаних в роботі результатів полягає у наступному:

1. удосконалено складові механізму формування та реалізації депозитної політики банку завдяки побудови дорожньої карти дій банку при проектуванні депозитних послуг банку та шляхом побудови концептуальної схеми формування депозитної політики банку. Це позитивно вплине на

підвищення ефективності депозитної діяльності банку на ринку депозитних послуг.

2. *дістали подальшого розвитку* трактування поняття «депозитна політика банку» та класифікація принципів і меж депозитної політики банку, що уточнює елементи механізму формування та реалізації депозитної політики банку.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені у кваліфікаційній роботі теоретико-методичні підходи, висновки а також рекомендації поглиблюють концептуальні аспекти управління депозитними операціями банку.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати дослідження були викладені на III Всеукраїнській науково-практичній Інтернет конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України» (16 листопада 2022 р., м. Хмельницький, Хмельницький національний університет) та опублікуванні у двох наукових працях (обсягом 0,55 друк. арк.).

Обсяг та структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 74 сторінки (без додатків) комп'ютерного тексту і містить 20 таблиць, 20 рисунків та 2 додатки. Список використаної літератури налічує 47 найменувань і розміщений на 5 сторінках.

1 Теоретичні основи побудови механізму формування та реалізації депозитної політики банків

1.1 Сутність та характеристики депозитних операцій як об'єкту управління

Депозитні (вкладні) операції - це операції банку з залучення грошових коштів чи банківських металів юридичних та фізичних осіб у вклади на певний термін чи до запитання, а також залишків коштів на розрахункових рахунках клієнтів задля використання їх у якості кредитних ресурсів і в інвестиційній діяльності.

До депозитних операцій банку відносяться операції щодо залученню коштів чи внески із метою їх прибуткового розміщення.

У економічній науці, а відповідно у практиці банківської діяльності у поглядах науковців існує багато суперечностей щодо визначення сутності банківських депозитів, як окремої економічної категорії. Вчені пропонують власні підходи до визначення сутності депозитів і їх ролі в вирішенні фінансово-економічних і соціальних проблем, розвитку банківської системи України та обґрунтовують різноманітні класифікаційні ознаки та видові відмінності.

«Внесок - це грошові кошти у готівковій або безготівковій формі, передані їхнім власником або іншою особою за його дорученням в національній та іноземній валюті на рахунок власника для зберігання на певних умовах» [18]. Операції, які зв'язані із залученням засобів у внески є основним джерелом формування ресурсів банків. Практично всі клієнтські рахунки називають депозитними. Депозитним є відкритий будь-якому клієнту у банку рахунок, на якому зберігаються його кошти, включно активно - пасивні рахунки при наявності на таких рахунках кредитового сальдо.

Підводячи підсумок, можна дати загальне визначення депозиту: депозит є системою відносин із приводу передачі фізичними та юридичними особами, які є резидентами чи нерезидентами країни, тимчасово вільних фінансових ресурсів, які можуть перебувати в формі грошових засобів, цінних паперів, валютних і інших цінностей, різним депозитним установам, що мають на це дозвіл, у коротко- або довгострокове користування із подальшою виплатою відсотків чи інших надбавок.

Сутність депозитної операції банку полягає у залученні банком, як фінансовим посередником на ринку фінансових послуг, тимчасово вільних грошових коштів клієнтів (бізнесу і домашніх господарств) у банківську систему країни на визначений термін та за встановлену плату.

Згідно «Постанови Національного банку України «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами» № 516 від 03.12.2003 р. під вкладною (депозитною) операцією розуміють операцію банку із залучення грошових коштів або банківських металів від вкладників на їх рахунки в банку на договірних засадах або депонування грошових коштів вкладниками з оформленням їх ощадними (депозитними) сертифікатами» [36].

Депозитні операції відносять до пасивних операцій банків. Пасивні операції банківських установ характеризують джерела коштів та природу зв'язків банку. Саме вони у значній мірі визначають умови, форми і напрями використання банківських ресурсів, тобто склад та структуру активних операцій банку.

Метою здійснення депозитних операцій банку є: залучення грошових коштів клієнтів для подальшого їх розміщення у активні операції; залучення коштів клієнтів для поповнення ліквідності із метою розрахунків за зобов'язаннями; формування стабільної ресурсної бази банківської установи; забезпечення економічних інтересів усіх суб'єктів депозитних операцій.

Об'єктами депозитних операцій є кошти, що розміщені на рахунках у банках і по яких банки виплачують відсотки. Об'єктами депозитних операцій

є депозити, тобто суми грошових коштів, які суб'єкти депозитних операцій вносять на визначений час та які залишаються на рахунках у банках через діючий порядок здійснення банківських операцій. Об'єктом депозитної операції поряд із грошовими коштами у національній та іноземній валютах можуть виступати банківські метали.

Суб'єктами депозитних операцій є як банки, що виступають позичальниками і кредитори банківської установи (власники грошових коштів чи банківських металів). Суб'єктом депозитної операції із фізичними особами є вкладник, тобто фізична особа, що здійснила розміщення готівкових (безготівкових) грошових коштів чи банківських металів на рахунок у банку чи уклала (або на користь якої укладено) договір банківського вкладу (депозиту), банківського рахунку або яка є власником іменного депозитного сертифіката. Власник депозиту є депонентом.

До суб'єктів депозитних операцій можна віднести наступні структури (рисунок 1.1).

Рисунок 1.1 – Суб'єкти депозитного ринку

Розміщення депозитів в банківській установі надає клієнтам:

– можливість використання депозиту протягом терміну його дії в якості забезпечення при необхідності отримання кредиту в банку;

- гарантоване примноження вільних коштів у національній та іноземній валюті під певний відсоток і на фіксований термін;
- гнучкі та зручні умови накопичення коштів;
- можливість вибору періодичності отримання відсотків по вашому внеску (щомісяця, щокварталу або після закінчення терміну дії депозитного договору);
- можливість поповнення вкладу протягом всього терміну дії договору;
- отримання гарантії своєчасного повернення коштів;
- широкий вибір терміну розміщення вкладу [22].

Особливість депозиту полягає у його двоїстій природі, тобто для вкладника депозит є потенційними грошима, які він може пустити в обіг, але в той же час «банківські гроші» приносять дохід у вигляді процентів. Інакше кажучи, з одного боку – це грошові ресурси, а з іншого – це капітал, що приносить прибуток. Для фінансових установ (банків) депозитні операції є вигідними, оскільки надають їм фінансові ресурси задля здійснення своєї діяльності, підтримання поточної ліквідності банківських установ, тощо.

Залучення тимчасово вільних коштів у депозити відіграє одну із провідних ролей у діяльності банку та сприяє: підвищенню ліквідності банку; збільшенню обсягів активних операцій і формуванню їх ефективної структури; прискоренню безготівкових розрахунків; зменшенню вартості ресурсів порівняно із міжбанківськими кредитами.

В сучасній економічній літературі наводиться багато класифікацій залучених коштів банку залежно від таких різних характеристик: від категорії вкладників, від строку і порядку повернення коштів, від виду валюти, у якій залучаються кошти, за способом оформлення вкладу, за характером сплати відсотків, тощо.

Коваленко М.С. класифікує депозити: «в залежності від вкладника (депозити фізичних осіб і депозити юридичних осіб та депозити суб'єктів господарської діяльності). За формою використання рахунків вони

поділяються на: депозити (вклади) до запитання, термінові або строкові депозити, умовні депозити» [19].

Процес залучення банками коштів регулює також «Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними та фізичними особами» [36]. Згідно положень зазначеного документа наступні види депозитів:

– вклади (депозити) на вимогу це грошові кошти чи банківські метали розміщені вкладниками у банках на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника чи здійснення платежів за розпорядженнями власника рахунка [36];

– строкові вклади (депозити) грошові кошти чи банківські метали розміщені вкладниками у банку на визначений договором строк [36];

– умовні вклади (депозити) – грошові кошти чи банківські метали внесені на інших умовах повернення), що не суперечать законодавству. Якщо строк зберігання умовних вкладів (депозитів) визначено договором, такі вклади (депозити) обліковуються як строкові. Якщо строк зберігання умовних вкладів (депозитів) договором не визначено, вони обліковуються як вклади (депозити) на вимогу [36].

У роботі [24] автор виділяє «депозити за формою використання: депозити до запитання; термінові або строкові депозити; ощадні депозити» [24, с. 59]. Проте у банківській практиці існує набагато більше ознак, за якими можна класифікувати депозити. Одні з ознак з'явилися давно, пройшли певну апробацію практикою і стали класичними для більшості банків країн із розвиненою ринковою економікою, інші – виникли недавно, у зв'язку з розвитком і вдосконаленням банківської практики. За незначних змін умов уже відомих класичних видів депозитів з'являються нові їх види, які повніше враховують потреби вкладників [22,с. 155]. Значна різноманітність депозитів дозволяє провести їх деталізовану класифікацію. У економічній літературі, а також нормативно-правових актах НБУ, депозити класифікуються за такими ознаками (рисунки 1.2, таблиця А.2).

1	за економічною сутністю
2	за строками використання коштів
3	за категоріями вкладників
4	за видами валютних цінностей, внесених на депозит
5	за формою грошового обігу
6	за способом юридичного оформлення зобов'язань
7	за видами виплачуваних відсотків
8	в залежності від умов виплати відсотків
9	за критерієм платності
10	за умовами вкладання та вилучення коштів
11	в залежності від цільового призначення
12	за строками розміщення вкладів
13	за ступеню стабільності
14	за способами нарахування відсотків
15	за режимом функціонування
16	за регіональною ознакою
17	за економічною сутністю
18	в залежності від величини депозиту
19	за порядком розпорядження депозитом
20	за видами депозиту

Рисунок 1.2 – Ознаки класифікації депозитів (узагальнено автором за джерелами: [5, 19, 20, 23, 24, 30, 36, 42, 46 та інші])

Із метою підтримки власної конкурентоспроможності банкам доцільно активізувати роботу щодо залучення фінансових ресурсів. Важливо удосконалювати свою депозитну політику, пропонувати своїм клієнтам нові депозитні продукти, застосовувати різноманітні фінансові інструменти і розширювати свою діяльність.

1.2 Депозитна політика як елемент системи управління депозитними ресурсами банку

Удосконалення депозитної політики банків, зокрема формування банками депозитних ресурсів, та методи управління залученими коштами, активізація депозитної діяльності банківських установ відіграє важливу роль в системі загального банківського менеджменту.

У теорії банківської справи, як свідчать дослідження, розуміння сутності депозитної політики кредитної організації складалося у процесі створення та розвитку банків. Але загальновизнаного визначення депозитної політики у даний час не існує.

Для наочності представимо низку думок різних авторів (вчених) на поняття депозитної політики банку (таблиця А.1).

Як бачимо із таблиці, трактування сутності поняття «депозитна політика банку» різними науковцями є різноманітним і відрізняється підходами щодо визначення змістових характеристик даного терміну. Так, за економічним змістом, науковці розділяють депозитну політику як: стратегію та тактику, систему заходів формування і управління, політику залучення коштів і механізм реалізації інтересів.

Систематизація та аналітичне узагальнення джерел, дає змогу сформулювати власне бачення депозитної політики. Зокрема, депозитна політика банку є невід'ємною частиною банківської політики та являє собою сукупність принципів, методів та способів проваджень, послідовно пов'язаних дій щодо залученню коштів клієнтів у банківські установи на умові повернення і ефективного управління ними із метою забезпечення функціонування і розвитку банків.

Реалізацію банками депозитної політики можна розглядати із двох позицій. У широкому розумінні - це діяльність банку, пов'язана із залученням коштів вкладників та інших кредиторів, а також із визначенням (чи

регулюванням) відповідної комбінації джерел коштів. У вузькому розумінні - це дії, які спрямовані на задоволення потреби банку у ліквідності шляхом активного залучення коштів клієнтів.

Депозитна політика банку має включати:

- розробку стратегії для здійснення діяльності банку по залученню коштів у внески, засновану на всебічному дослідженні ринку [15];
- формування тактики банку по розробці, пропозиції та просуванню нових банківських депозитних продуктів для клієнтів [15];
- реалізацію розробленої стратегії та тактики [15];
- контроль реалізації політики і її ефективності [15];
- моніторинг діяльності банку щодо залученню коштів [15].

Головна мета та основні завдання депозитної політики банку реалізуються через функції об'єкта і суб'єкта управління.

Об'єктом системи управління депозитною політикою банку (керованої підсистеми) є депозитні ресурси, їх обсяг і структура, складові формування та напрями використання.

Із огляду на це, можна виділити 2 основні функції об'єкту управління депозитною політикою банку: відтворювальна і контрольна. Перша функція полягає в ефективному відтворенні залучених депозитних ресурсів через подальше їх використання і забезпечення безперервності життєдіяльності. Друга функція сприяє здійсненню ефективного регулювання та оперативному реагуванню на економічні та інші зміни умов функціонування банківської установи.

Суб'єкт системи управління депозитною політикою банку (керуюча підсистема) розглядається, як спеціальна група людей, що за допомогою багатьох форм управлінського впливу забезпечує цілеспрямоване функціонування об'єкту.

Саме тому, на нашу думку, до ключових функцій суб'єкта управління депозитною політикою банку необхідно включити:

- аналіз і оцінка акумульованих депозитів із позиції наявного обсягу, динаміки і структури ресурсного потенціалу банку;
- контроль як перевірка ефективності формування і використання депозитних ресурсів, визначення відхилень від запланованих показників і необхідності внесення корективів.
- організація, яка полягає в ефективному функціонуванні організаційної структури управління в використанні даних аналізу продуктової, цінової, збутової політики задля удосконалення маркетингових підходів і розробки нових продуктів, які забезпечать подальше нарощення обсягів депозитних ресурсів банку;
- планування, як основу для прийняття фінансових рішень, яке включає комплекс заходів із розробки планових завдань депозитної політики і інструментів реалізації на практиці, визначення груп цільового впливу;
- прогнозування, яке забезпечує передбачення відповідних змін депозитної політики банку, у межах якого проводиться оцінювання внутрішнього і зовнішнього середовища, ринкової кон'юнктури, виконується SWOT-аналіз депозитної діяльності банку тощо;

Таким чином, головна мета депозитної політики банку це залучення оптимального обсягу грошових ресурсів, які необхідні для здійснення діяльності банку.

Ефективне проведення мети депозитної політики банку у процесі її формування передбачає вирішення таких завдань:

- підтримка достатнього рівня ліквідності;
- сприяння вилучення прибутку від депозитних операцій, і також створення умов для отримання прибутку у майбутньому;
- забезпечення диверсифікації суб'єктів депозитних операцій і поєднання різних форм депозитів;
- вдосконалення асортиментного ряду депозитних програм банку;

- збереження взаємоузгодженості між депозитними операціями та операціями щодо видачі позик за сумами і строками депозитів та кредитних вкладень;
- мінімізація тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках;
- здійснення досить гнучкої процентної політики;
- безперервний пошук шляхів та засобів зменшення процентних витрат (за залученими ресурсами);
- запровадження сучасних, прогресивних інноваційно-інформаційних технологій і удосконалення бізнес-процесів з метою нарощення депозитного портфеля банку;
- розвиток банківських послуг та підвищення якості обслуговування клієнтів.

Депозитна політика має, перш за все, відповідати таким вимогам: економічна доцільність, конкурентоспроможність та внутрішня несуперечливість.

«Принципи формування депозитної політики, що представляють собою основні положення для досягнення банком результатів в сфері залучення коштів та лежать в основі формування депозитної політики комерційного банку, поділяються на загальні та специфічні принципи» [11]. При цьому під загальними принципами депозитної політики розуміються принципи, єдині для державної грошово-кредитної політики НБУ, що проводиться на макроекономічному рівні, так і для політики на рівні кожного конкретного комерційного банку (таблиця А.3).

Дотримання зазначених принципів дає можливість банку сформулювати стратегічні та тактичні напрями у організації депозитного процесу, забезпечити ефективність та оптимізацію депозитної політики. Доцільно виділити наступні напрями депозитної політики банку:

- 1) аналіз депозитного ринку;
- 2) визначення цільових ринків задля мінімізації депозитного ризику;
- 3) мінімізація витрат у процесі залучення коштів;

- 4) оптимізація управління депозитним портфелем;
- 5) підтримання ліквідності банку та підвищення його стійкості.

Керівництву банку потрібно самостійно визначати ступінь важливості названих напрямів, першочерговість того або іншого виду політики банку. У першу чергу, це буде залежати від галузі функціонування конкретного банку, його спеціалізації і універсалізації.

«В процесі формування депозитного портфеля банківської установи розрізняють три види депозитної політики: помірковану, агресивну та консервативну, ключовими факторами при обранні якої виступають дохідність, ризик, фінансова стійкість, де основним завданням фінансових менеджерів банку виступає оптимальне їх поєднання в залежності від стадії життєвого циклу фінансової установи, ринкової частки, інтересів власників тощо» [22].

Вважаємо, що механізм формування депозитної політики банку включає наступні етапи (рисунок 1.3).

Рисунок 1.3 – Етапи формування депозитної політики
(систематизовано автором за джерелами [5, 22, 30, 46 та інші])

Кожен із етапів формування депозитної політики банку безпосередньо пов'язаний із іншими етапами та є обов'язковим для формування оптимальної депозитної політики та правильної організації депозитного процесу.

Вважаємо, що кожен банк має обов'язково мати свою власну депозитну політику. При цьому має бути враховано безліч факторів (серед яких: економічні, політичні та інші), які безпосередньо впливають на діяльність банківської установи. Серед них можна виділити макроекономічні фактори, тобто ті, що впливають на всі банки та мікроекономічні, які впливають на роботу конкретного банку.

Так, на макроекономічному рівні депозитна політика банку має важливе значення для формування позичкового фонду у масштабах країни загалом. Розрізняють такі два типи депозитної політики на макрорівні.

Перший тип депозитної політики - консервативна політика, чи політика сильного державного регулювання. Даний тип політики реалізується у умовах сильної інфляції чи стагфляції, коли зростання рівня сукупних цін супроводжується досить значним спадом обсягів сукупного виробництва. Основна мета політики - посилення депозитної дисципліни.

Другий тип депозитної політики - ліберальна, вона передбачає значне збільшення банківських установ, що мають право відкривати поточні рахунки. Ліберальна політика ефективна за умов невисокого рівня інфляції, у той час в умовах високого рівня інфляції даний тип політики нерациональний, тому що його реалізація здатна збільшити зростання цін.

В свою чергу, на мікроекономічному рівні депозитна політика банку, як окрема фінансова категорія, ґрунтується на дослідженні досягнутого рівня розвитку депозитних відносин банку і клієнтами та націлена на вдосконалення і розвиток. Роль депозитної політики на мікрорівні проявляється у забезпеченні стабільності і стійкості банку, його рентабельності, ліквідності та надійності, і також адекватності його діяльності потребам клієнтів.

Слід наголосити, що завдяки ефективному курсу депозитної політики, у банківської установи з'являється можливість не вдаватися до дорогих запозичень на міжбанківському кредитному ринку чи шукати інші джерела залучення коштів. В зв'язку з цим, банки повинні постійно піклується про кількісне і про якісне поліпшення своїх депозитних коштів. Банки використовують для цього різні методи а саме: процентну ставку, різні послуги та преференції для вкладників, тощо.

Ще одним із важливих питань депозитної політики є питання щодо її меж. Під межею розуміємо певний допустимий обсяг акумулювання банком тимчасово вільних грошових коштів юридичних та фізичних осіб.

Межі депозитної політики банку можна класифікувати за низкою ознак (рисунок 1.4).

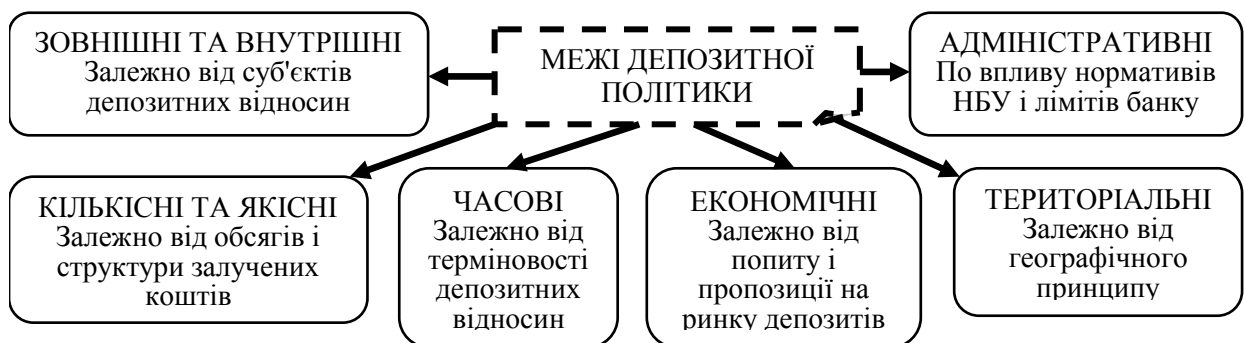

Рисунок 1.4 – Межі депозитної політики банку (систематизовано автором за джерелами [5, 22, 30, 46 та інші])

В процесі управління банківськими ресурсами вельми важливе місце займає аналіз факторів, які впливають на ресурсну базу і визначають її обсяг, структуру ресурсів і, нерідко, по різному впливають на результати діяльності банку. Саме тому наразі впровадження ефективних заходів щодо накопичування вільних грошових коштів фізичних осіб та юридичних осіб банками є можливим при системному встановленні впливу різних чинників на ощадну позицію контрагентів.

У ході огляду наукових праць було встановлено, що на формування депозитних ресурсів банку впливає багато різних факторів, що «неоднакові за тривалістю дії; характерами прояву, особливостями впливу та виникнення; можливістю регулювання; ступенем корисності тощо. Найбільшого розповсюдження в системі фінансового менеджменту банку отримала класифікація факторів, які впливають на формування депозитних ресурсів за джерелами: походження, тобто на внутрішні та зовнішні» [46].

Зовнішні фактори не піддаються впливу із боку банку і визначають для нього зовнішні ризики діяльності в частині залучення коштів.

Банк, враховуючи зазначені зовнішні фактори, має можливість виробити оптимальну депозитну політику із урахуванням вхідних умов діяльності.

Внутрішні фактори повністю знаходяться під контролем банку і рівень їх впливу буде залежати від прийнятих керівництвом стратегічних рішень та тактики їх реалізації.

Проведений нами аналіз праць сучасних науковців дає змогу класифікувати фактори впливу за багатьма різними ознаками (таблиця 1.1).

Кожен український банк формує і реалізує свою депозитну політику індивідуально. В свою чергу, держава в особі відповідних органів може лише побічно впливати на фінансовий інститут. Однак, на формування та реалізацію депозитної політики банку впливають ряд зовнішніх (екзогенних) і внутрішніх (ендогенних) факторів. Нами систематизовано ключові фактори, які впливають на суб'єкти банківської сфери (в таблиці 1.2).

Таким чином, депозитна політика банку знаходиться під впливом екзогенних факторів, що визначаються об'єктивними аспектами, пов'язаними із впливом некерованих факторів зовнішнього середовища та ендогенних які є суб'єктивними і обумовлені внутрішніми характеристиками банківської установи, зокрема, ефективністю депозитного менеджменту банку.

Таблиця 1.1 – Систематизація факторів впливу на результати управління депозитною політикою банку (складено автором за [22, 24, 39, 40, 44, 42 та інші])

Ознака класифікації	Групи (підгрупи) факторів та окремі фактори
Специфіка діяльності	Загальні принципи єдині як для державної грошово-кредитної політики, так і для політики на рівні кожного конкретного комерційного банку. Специфічні принципи впливають на діяльність конкретних економічних суб'єктів, наприклад, банків.
Рівень управління національною економікою	Мікроекономічні, які залежать від результатів діяльності окремого банку та платоспроможності його клієнтів. Макроекономічні, які мають об'єктивний характер і не залежать від результатів діяльності окремих банківських установ (міждержавні державні галузеві регіональні)
Середовище виникнення (джерела походження) факторів в якому діють учасники депозитних операцій,	Внутрішні (ендогенні), керовані на рівні самого банку, що дозволяє попереджувати й мінімізувати ризики, їх негативний вплив на результати діяльності банківської установи на ринку та на економічні інтереси власників депозитних коштів. Зовнішні (екзогенні), що виникають у межах країни і банк з достатньою ймовірністю може визначити їх вплив, проте не в змозі управляти ними і мусить пристосуватися до них.
Відношення до банку	Суб'єктивні, вплив яких залежить від кадрового складу банку, який можна визначити рівнем професіоналізму і кваліфікації персоналу, його продуктивністю праці тощо. Об'єктивні, вплив яких не залежить від ефективності роботи персоналу банку.
Ймовірність оцінки впливу факторів на результати діяльності банку	Кількісні, оцінка яких можлива шляхом безпосереднього вимірювання. Якісні, оцінка яка може бути отримана лише від фахівців-експертів.
Засоби, які виконують роль прискорювача в банківській діяльності	Теоретичні (концептуальні), які є базисом для застосування у банківській діяльності новітніх методик, бізнес-моделей, оригінальних ідей. Фізичні (платіжні системи, засоби зв'язку та комунікацій, обладнання, програмного забезпечення, біржі, фінансові інструменти тощо)
Сутність і природа виникнення впливу	Економічні. Маркетингові. Управлінські. Соціально-економічні. Психологічні. Нормативно-правові. Географічні або регіональні. Екологічні.

Таблиця 1.2 - Ключові фактори, які впливають на формування депозитної політики банку (складено автором за [22, 24, 39, 40, 44, 42 та інші])

Найменування фактора	Вплив фактора
Екзогенні фактори	
Інфляція	Чим вище рівень інфляції, тим, як правило, менше схильність до заощадження шляхом розміщення коштів в консервативні форми заощаджень з невисокою прибутковістю.
Облікова ставка НБУ	Є орієнтиром для встановлення процентної ставки по депозитних і кредитних продуктах.
Норматив обов'язкового резервування	Впливає на обсяги залучених ресурсів за видами і валют в зв'язку з різною нормою резервування, а також на суму вільних кредитних ресурсів.
Рівень конкуренції банків	Впливає на що формуються умови по депозитних операціях, додаткові послуги.
Податкове законодавство	Формує інвестиційну привабливість депозитів.
Економічні нормативи діяльності банку	Депозитна база при розрахунках впливає на показники нормативів ліквідності банку (миттєвої, короткострокової і загальної).
Система гарантування вкладів	Гарантування повернення суми депозиту особам і в сумі встановленої законодавством. Посилює конкуренцію серед державних і приватних банків, формує рівень довіри у вкладників.
Стан і тенденції розвитку фінансового ринку	Впливає на можливості і рівень ризику при залученні і розміщенні фінансових ресурсів. Визначає кредитний потенціал банку і заодно розмір банківського прибутку.
Рівень доходів населення і схильність до заощадження	Визначає наявність тимчасово вільних грошових коштів, а також схильність до ризику. Як правило, при невисоких рівнях доходу схильність до банківських вкладів як консервативної форми заощадження значно вище.
Рівень фінансової грамотності населення	Визначає можливості взаємодії банку і клієнта.
Ендогенні фактори	
Розмір банку	Чим більше мережа філій і вільніше доступ до регіонів, тим більше можливості у населення скористатися послугами даного банку.
Розвиток банківських технологій	Поява глобальних комунікацій, комп'ютеризація, розвиток дистанційного обслуговування ліквідує територіальну прив'язку клієнта банку.
Рівень процентних ставок	Найбільш високі ставки при однаковому рівні гарантування вкладів будуть служити істотним стимулом до вкладення клієнтами своїх тимчасово вільних коштів у внески (депозити).
Стабільність і стійкість залучених коштів	В даний час багато банків активно конкурують за приватних клієнтів, розглядаючи даний напрямок роботи як важливе джерело поповнення ресурсів і збільшення термінів залучення коштів в депозити.
Універсалізація банку	Орієнтація банку на надання широкого спектру банківських послуг.
Кадровий потенціал	Наявність фахівців, що володіють є професійно компетентними і мають досвід роботи в банківській сфері.

У ході розробки депозитної політики банку особлива увага приділяється створенню умов для формування довгострокових відносин із вкладниками, включаючи використання різних способів заохочення тих із них, хто протягом тривалого періоду часу залишається клієнтом даного банку, і також створення групи персональних менеджерів для роботи із великими клієнтами.

В свою чергу, асортимент пропонованих банком операцій та послуг на певному етапі його функціонування не залишається незмінним. Асортимент розвивається, пристосовуючись до змін економічного життя та фінансових ринків.

Критерієм у визначенні видів та характерних рис здійснюваних банком операцій та послуг є їх рентабельність та конкурентоспроможність. При цьому банківські установи враховують сукупність факторів, які здатні здійснити на них вплив: попит, пропозиція, собівартість, ціна, етап життєвого циклу, на якому знаходиться послуга та інші.

Одним із важливих факторів, які впливають на депозитну політику банку, є конкурентне середовище. Аналіз конкуренції, що проводиться при розробці депозитної політики, має носити системний та систематичний характер, щоб оперативно реагувати на мінливі умови конкурентного середовища, впливаючи на рішення, які приймаються у частині впровадження нових видів депозитів, зміни умов діючих депозитів, введення додаткових послуг для вкладників, вдосконалення організації депозитного процесу. В свою чергу, правильно сформована організаційна структура банку може істотно впливати на залучення грошових коштів та збільшення клієнтської бази.

Досить важливим аспектом розробки та реалізації депозитної політики банку є «стратегія управління персоналом, яка включає визначення бажаного рівня централізації прийняття управлінських рішень, регламентацію порядку проведення депозитних операцій через затверджені положення та інструкції, створення механізму поточного узгодження дій і рішень керівників

підрозділів, систему контролю за виконанням планових показників і показників поточного стану депозитної бази» [46].

У ході розробки депозитної політики банку особлива увага приділяється управлінню ризиками у області формування депозитного портфеля і управління ним. Загальну основу управління ризиками становить постійне підтримання необхідного рівня диверсифікації депозитних ресурсів, і також забезпечення можливості залучення коштів із інших джерел. В свою чергу, підтримка збалансованості пасивів банку, в т. ч. депозитів, із його активами за термінами, сумами і процентними ставками обумовлено необхідністю забезпечення достатньої ліквідності та прийнятної прибутковості операцій банку

Проведений нами аналіз факторів дозволяє зробити висновок про те, що оптимальна депозитна політика банку відображає пріоритети загальнодержавної і індивідуальної політики банку.

Таким чином, у першому розділі роботи: з'ясовано сутність і основні характеристики депозитних операцій банку, як об'єкту управління; досліджено основи та особливості депозитної політики, як елементу системи управління депозитними ресурсами банку.

2 Аналітична оцінка та аналіз ефективності реалізації депозитної політики банків в банківській системі України

2.1 Оцінка сучасного стану та тенденцій розвитку депозитного ринку в Україні у 2018-2021 роках

Останні чотири роки діяльність банківського сектору України здійснюється в умовах значного впливу макроекономічних та інших чинників. У 2020 році пандемія COVID-19 привела до різкої рецесії світового масштабу. У той же час, банківський сектор України виявився стійким до коронакризи і, попри зниження тенденцій до зростання, зберіг позитивний результат діяльності. Фінансовий результат 2021 року відобразив відмінний стан банківського сектору, а саме його стійкість, ефективність, здатність підтримати економіку країни ресурсом, готовність до запровадження нових регуляторних вимог із метою підвищення стійкості перед майбутніми викликами та збереження фінансової стабільності.

За період 2014-2021 рр. позитивний результат діяльності отримано у 2018 році. З кожним роком ефективність діяльності банківської системи України зростала. У 2019 році платоспроможні банки отримали значний результат – 59,63 млрд грн чистого прибутку. Однак, у 2020 році, у наслідок впливу пандемії COVID-19, результат діяльності БСУ знизився на 30,4 % у порівнянні із 2019 роком і склав 41,3 млрд грн. Прибуток банківського сектору України в 2021 році сягнув історичного максимуму – 77,5 млрд грн, це майже вдвічі більше, ніж у 2020 році та на 33 % більше, ніж у докризовому 2019 році. Значне зростання у 2021 році у порівнянні із минулим роком рентабельності капіталу, темп приросту склав 82,52 %. Рентабельність капіталу БСУ зросла до 35,08 % порівняно із 19,22 % у 2020 році. Динаміка результатів діяльності банківської системи України у 2014-2021 рр. відображена на рисунку 2.1 [32, 34].

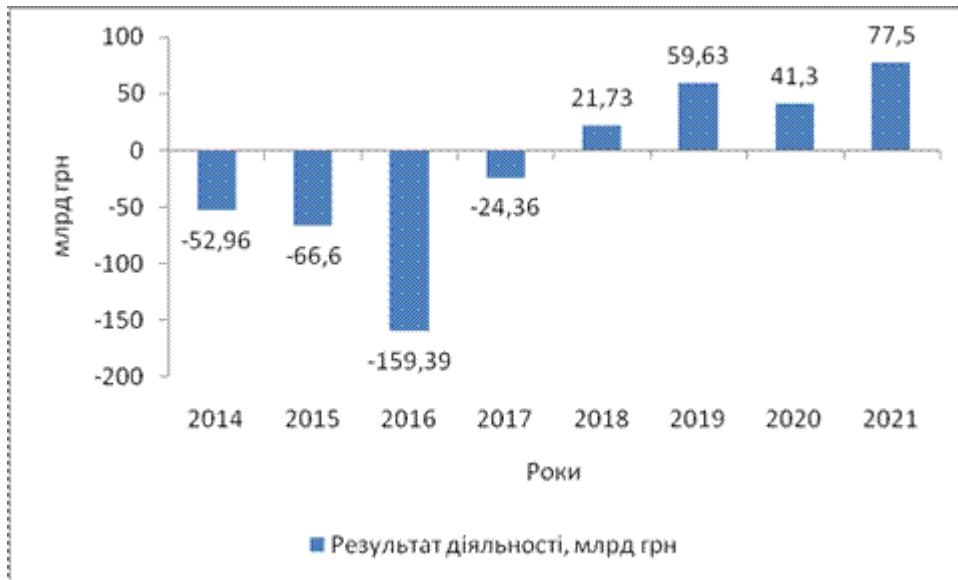

Рисунок 2.1 – Динаміка результатів діяльності банківської системи України (складено та побудовано за даними [32, 34])

Сучасний стан та розвиток економіки нашої країни спричиняє необхідність динамічного розвитку фінансового ринку та зокрема депозитного ринку в Україні як фінансової площини акумульованих залучених ресурсів. Вагоме значення у розбудові ефективної економіки країни і розвитку банківського кредитування належить якраз депозитним ресурсам, що залучені банківськими установами. 2018-2021 роки були не найкращими не найсприятливішими для розвитку економіки України, однак досить сприятливими для формування ресурсної бази банків та її здешевлення.

Основна частина загальних фінансових ресурсів банківських установ України є залученою і утворюється за допомогою депозитних ресурсів. У той же час, оскільки банки є комерційними фінансовими установами, то саме від обсягу, ціни і структури депозитних фінансових ресурсів залежить їх прибутковість і рівень ліквідності. За таких умов особливої актуальності набуває формування достатнього обсягу залучених ресурсів. Проаналізуємо обсяг та структуру залучених ресурсів банківської системи України за 2018-2021 роки (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 - Обсяг та структура залучених ресурсів банківської системи України за 2018-2021 роки [32, 34].

Показники	2018 рік, млн. грн	Питома вага, %	2019 рік, млн. грн	Питома вага, %	2020 рік, млн. грн	Питома вага, %	2021 рік, млн. грн	Питома вага, %
Кошти, отримані від НБУ	23218,4	1,9	7824,9	0,6	61853,6	3,83	95601,5	5,32
Кошти банків	50349,5	4,12	30294	2,34	30490	1,89	36095,7	2,01
Кошти клієнтів (юридичних та фізичних осіб)	963044,8	78,85	1097557	84,84	1377386	85,37	1539720,1	85,62
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	51,5	0	84,5	0,01	490,1	0,03	37,3	0
Боргові цінні папери, емітовані банком	501,3	0,04	439,6	0,03	508,9	0,03	633,0	0,04
Інші залучені кошти	116271,6	9,52	77934,4	6,02	68645	4,25	53593,7	2,98
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	648,2	0,05	992,3	0,08	861,9	0,05	2107,5	0,12
Відстрочені податкові зобов'язання	919,3	0,08	1193,8	0,09	1000,2	0,06	817,9	0,05
Інші фінансові зобов'язання	35428,1	2,9	44709,1	3,46	29663,3	1,84	36759,2	2,04
Субординований борг	14865,9	1,22	11708,2	0,91	9899,9	0,61	8396,6	0,47
Інші зобов'язання	7841,1	0,64	13632,2	1,05	15847,8	0,98	16832,3	0,94
Всього	1221421	100	1293606	100	1613381	100	1798249,9	100

Аналіз даних у таблиці 2.1 свідчить, що найбільшу частку залучених ресурсів банків українських банків займають залучені кошти клієнтів, їх питома вага із кожним роком збільшується. Так, в 2018 році сума залучених коштів клієнтів становила – 78,85 %, у 2019 році – 84,84 %, у 2020 році – 85,37 %, а у 2021 році – 85,62 %.

Проаналізуємо динаміка і склад депозитних ресурсів у розрізі юридичних і фізичних осіб банків України за 2018-2021 роки (таблиця 2.2, рисунок 2.2).

Таблиця 2.2 - Динаміка і склад депозитних ресурсів у розрізі юридичних і фізичних осіб банків України за 2018-2021 роки [32, 34].

Показники	Сума,				Відхилення (+,-),			Темп зростання,		
	млн. грн				млн. грн			%		
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020
Кошти юридичних осіб	430778,9	525041,2	681195,1	799844,7	94262,3	156153,9	118649,6	121,88	129,74	117,42
Кошти фізичних осіб	509853,2	552592,1	681892,1	727022,4	42738,9	129300	45130,3	108,38	123,4	106,62
Усього кошти клієнтів	963044,8	1097557	1377386	1539720,1	134512,2	279829,3	162333,8	113,97	125,5	111,79

Як свідчать результати аналізу, у 2019 році порівняно із попереднім роком обсяг депозитів вітчизняних банків збільшився на 134512,2 млн. грн (13,97 %), у 2020 році порівняно із 2019 роком на 279829,3 млн. грн (25,5 %), у 2021 році в порівнянні із 2020 роком на 162333,8 млн. грн. (11,79 %).

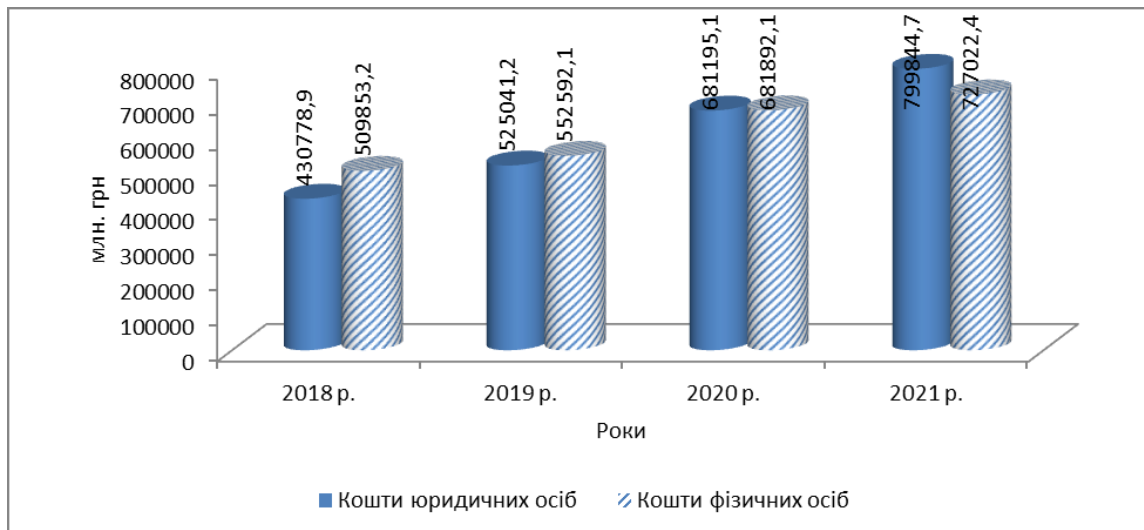

Рисунок 2.2 – Динаміка коштів у розрізі юридичних і фізичних осіб банків України [32, 34].

Протягом аналізованого періоду 2018-2020 рр. депозитний портфель банків України в розрізі клієнтів зростає (і по юридичним особам і по фізичним особам).

У 2019 році порівняно із 2020 роком спостерігається зростання залучених коштів фізичних осіб на 129300 тис. грн (23,4 %) і це було пов'язано із тим, що наслідки коронакризи спонукали населення більше заощаджувати. Так, на початку 2020 року, у зв'язку з карантинними заходами домогосподарства різко обмежили власне споживання і сформували певні фінансові заощадження. Усе це разом вплинуло на зростання банківських вкладів населення на 129300 млн. грн (на 27%). Слід зазначити, що ці кошти зберігалися у 2020 році переважно на поточних рахунках. Потрібно підкреслити, що загальне підвищення рівня заощаджень населення є досить типовим явищем для кризи на фінансовому ринку.

У 2021 році в порівнянні із 2020 роком депозитний портфель банків зріс, однак темпи зростання у порівнянні із попереднім періодом нижчі. Зокрема, депозитний портфель в цілому у 2021 році в порівнянні із 2020 роком зріс на 11,79 %. У той же час, кошти юридичних осіб зросли на 17,42 % , а кошти фізичних осіб зросли на 6,62 %.

Здійснимо аналіз депозитного портфелю вітчизняних банків у розрізі валют за період 2018-2021 роки (таблиця 2.3).

Зменшення депозитів в іноземній валюті по фізичним особам, спостерігається у 2019 році порівняно з 2018 роком на 1,27 % і це пояснюється зниженням ставок на депозити в іноземній валюті. У 2021 році в порівнянні із 2020 роком депозитний портфель банків у національній валюті зріс на 21,02 %, а у іноземній валюті зменшився на 0,44 %.

Така ж тенденція і по депозитному портфелю фізичних осіб, а саме у національній валюті портфель зріс на 15,18 %, а у іноземній валюті зменшився на 5,3 %.

По депозитному портфелю юридичних осіб спостерігаємо зростання – у національній валюті на 26,32 %, а у іноземній валюті на 0,25 %.

Щодо депозитів юридичних осіб, то вони у національній валюті у 2020 та 2021 роках перевищують майже у два рази депозити у іноземній валюті.

Таблиця 2.3 - Динаміка і склад депозитного портфеля банків за 2018-2021 роки у розрізі валют [32, 34].

Показники	Сума, млн. грн				Відхилення (+,-), млн. грн			Темп зростання, %		
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020
Кошти юридичних осіб										
У націонал. валюті	280246,3	334263,5	448611,5	566686,9	54017,2	114348	118075,4	119,27	134,21	126,32
В іноземній валюті	150532,6	190777,7	232583,6	233157,7	40245,1	41805,9	574,1	126,74	121,91	100,25
Кошти фізичних осіб										
У націонал. валюті	267877,3	314318,7	396834,3	457085,0	46441,4	82515,6	60250,7	117,34	126,25	115,18
В іноземній валюті	241975,9	238273,4	285057,8	269937,4	-3702,5	46784,4	-15120,4	98,47	119,63	94,70
Усього кошти клієнтів										
У націонал. валюті	548281,1	649578,1	846450,8	1024379,9	101297	196872,7	177929,1	118,48	130,31	121,02
В іноземній валюті	414763,7	447978,9	517641,4	515340,2	33215,2	69662,5	-2301,2	108,01	115,55	99,56

Як свідчить зарубіжна практика, для іноземних банків також притаманний дисбаланс обсягів депозитів і кредитів в іноземній валюті, тому що вони встановлюють за депозитами в іноземній валюті майже нульові ставки і тим знеохочують новими залученими коштами. Однак, не дивлячись на це, обсяги депозитів у іноземній валюті залишаються сталими чи зростають, оскільки за умов низьких ставок єдиним бажанням клієнтів є надійність банківської установи. У той же час, інша ситуація виникає в банках і з українським капіталом, не дивлячись на те, що банки пропонують вищі відсоткові ставки за депозитами у іноземній валюті, однак обсяги таких кредитів в багатьох із них знижуються. В свою чергу, на ефективну вартість депозитів у іноземній валюті значно впливає те, що Центральний банк підняв норму обов'язкового резервування.

Для депозитів у іноземній валюті вона становить 10 %, а для депозитів у національній валюті вона дорівнює нуль. Також, залучивши депозити у іноземній валюті, банки мають утримувати на кореспондентському рахунку у центральному банку десяту частину залученої суми в гривневому еквіваленті. Саме тому для деяких банківських установ витрати за депозитами у іноземній валюті іноді перевищують доходи від їх інвестування.

Також слід зазначити, що у 2018-2021 роках у вітчизняній банківській системі все ж переважали депозити на вимогу, частка яких із кожним роком зростала: у 2019 році порівняно з 2018 роком вони зросли на 19,06 %, у 2021 році порівняно з 2020 роком – на 37,64 %. У свою чергу, строкові депозити також зростають, однак набагато повільніше порівняно із депозитами до запитання.

У підсумку варто наголосити, що основними трендами на депозитному ринку у 2018-2021 рр. є зростання частки депозитів до запитання і збільшення частки депозитів у національній валюті. Це можна пояснити відновленням довіри до банківської системи України і постійним зниженням прибутковості депозитних продуктів. Окрім того, відносно стабільна валютна позиція національної валюти - гривні призвела до стабільного зростання частки депозитів в національній валюті, за якими традиційно вищі відсоткові ставки. Головний та беззаперечний вплив на депозитний ринок мала тенденція останніх років щодо зниження банками відсоткових ставок на депозити у національній та іноземній валютах.

2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Укрексімбанк» у 2019-2021 роках

Акціонерне товариство «Державний експортно-імпортний банк України» (скорочено АТ «Укрексімбанк») входить до трійки банків - лідерів

банківської системи України за основними показниками: активи, капітал, зобов'язання та інші [33, 34].

Це банк, 100 % статутного капіталу якого належать державі Україна. Усі функції щодо управління корпоративними правами держави у АТ «Укресімбанк» виконує Кабінет Міністрів України [33, 34].

Однією із головних функцій АТ «Укресімбанк» є сприяння, від імені Уряду України, обслуговуванню кредитних договорів, що підписані Урядом України та урядами інших держав. АТ «Укресімбанк» виступає агентом Уряду України та обслуговує кредити від іноземних фінансових установ у відповідності до зазначених договорів.

Основним видом діяльності банку є обслуговування експортно-імпортних операцій. Наразі АТ «Укресімбанк» має диверсифіковану клієнтську базу, яка містить значну кількість великих промислових і державних суб'єктів господарювання - підприємств.

Основними продуктами і послугами банківської установи є: кредити; депозити; розрахунково-касове обслуговування; операції з використанням платіжних карток; операції з цінними паперами; документарні операції; факторинг; послуги із використанням дистанційних систем обслуговування («Клієнт-банк», інтернет-банкінг, мобільний банкінг).

Окрім цього, АТ «Укресімбанк» розширює спектр продуктів за програмами МФО, деривативи. Також, окрім суверенних євробондів, банк пропонує корпоративні єврооблігації, що розміщені на міжнародних фондових ринках і допущені до обігу на українських біржах.

У зв'язку із військовою агресією російської федерації, що розпочалася 24.02.2022 р., НБУ визначено АТ «Укресімбанк» як об'єкт критичної інфраструктури у БСУ та включено до переліку системно важливих банків. Функціонування банку наразі забезпечує стабільність усієї банківської системи України, а також має суттєве значення для економіки і безпеки нашої держави.

Сьогодні, АТ «Укресімбанк» включено до переліку уповноважених банків України, які залучаються до роботи (здійснення низки операцій) в умовах особливого періоду.

Пріоритетні напрями діяльності банку наступні:

- у активах це кредитування великих корпоративних клієнтів (близько 96% кредитного портфеля), підприємств середньої капіталізації та підприємств комунального сектору із одночасним скороченням вкладень в державні цінні папери (ОВДП) та депозитні сертифікати НБУ;
- у зобов'язаннях це диверсифікація джерел фінансування (фізичні і юридичні особи, КМУ, зовнішні запозичення, довгострокові ресурси МФО).

За підсумками 2021 року АТ «Укресімбанк» отримав прибуток в сумі 2,7 млрд. грн. Як свідчить звітність НБУ за результатами 2021 року банк займає позицію у ТОП-3 найбільших банківських установ України за чистими активами, кредитами клієнтам і зобов'язаннями банку. Головні фактори прибуткової діяльності банку у 2021 році це, перш за все, вжиття заходів із підвищення операційної ефективності банку (операційний прибуток зріс до 3,5 млрд. грн. у 2021 р. В 2020 р. був 0,02 млрд. грн) і продовження зваженої кредитної політики [33, 34].

Здійснимо аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Укресімбанк» детальніше. Аналіз складу, структури активів АТ «Укресімбанк» у 2019-2021 роках подано у таблиці 2.4, а динаміки активів у таблиці 2.5 [33, 34]. У 2021 році у порівнянні із попереднім 2020 роком чисті активи банку зменшились на 0,24 %, а у порівнянні з 2019 роком активи зросли на 35,97 %. У 2021 році у порівнянні із 2020 роком активи банківської установи змінилися у результаті збільшення: кредитів і заборгованості клієнтів на 43,18 % ; основних засобів і нематеріальних активів на 17,12 %; інших фінансових активів банку на 52,21 %. В 2021 році у порівнянні із 2020 роком відбулось зменшення активів установи за такими показниками як: інші активи на 13, 25 %; грошові кошти та їх еквіваленти на 8,61 %; цінні папери на 12,42 %; кошти в інших банках на 8,31 %. Потрібно вказати на досить

значне збільшення кредитів та заборгованості клієнтів банку – 43,25 %. Як свідчать результати аналізу, в структурі активів банку найбільшу частку займають кредити та заборгованість клієнтів – 36,10 %, цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід – 6,63 %, кошти в інших банках – 16,31 %.

Таблиця 2.4 – Аналіз складу та структури активів АТ «Укресімбанк» за 2019-2021 роки [33, 34].

Показники	Роки, тис. грн			Частка в активах, %			Зміни в структурі, %	
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2021/2019	2021/2020
Грошові кошти та їх еквіваленти	5202974	4217270	3854266	3,68	2,19	2,01	-1,68	-0,18
Кошти в інших банках	22477907	34152089	31314549	15,91	17,74	16,31	0,39	-1,43
Кредити та заборгованість клієнтів	53482032	48422709	69330616	37,86	25,15	36,10	-1,76	10,95
Кредити та заборгованість юридичних осіб	53291822	48281008	69164126	37,73	25,08	36,01	-1,72	10,93
Кредити та заборгованість фізичних осіб	190210	141701	166490	0,13	0,07	0,09	-0,05	0,01
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	22651392	14543523	12737353	16,04	7,55	6,63	-9,40	-0,92
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	22651392	250146	250146	16,04	0,13	0,13	-15,91	0,00
Основні засоби та нематеріальні активи	1675575	1643529	1924878	1,19	0,85	1,00	-0,18	0,15
Інші фінансові активи	1261715	101838	155002	0,89	0,05	0,08	-0,81	0,03
Інші активи	325348	349610	303283	0,23	0,18	0,16	-0,07	-0,02
Чисті активи	141250805	192513572	192053565	100	100	100	-	-

Таблиця 2.5 – Аналіз динаміки активів АТ «Укресімбанк» за 2019-2021 роки [33, 34].

Показники	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Темп зростання, %		Темп приросту, %	
	2021/2019	2021/2020	2021/2019	2021/2020	2021/2019	2021/2020
Грошові кошти та їх еквіваленти	-1348708	-363004	74,08	91,39	-25,92	-8,61
Кошти в інших банках	8836642	-2837539	139,31	91,69	39,31	-8,31
Кредити та заборгованість клієнтів	15848584	20907907	129,63	143,18	29,63	43,18
Кредити та заборгованість юридичних осіб	15872304	20883118	129,78	143,25	29,78	43,25
Кредити та заборгованість фізичних осіб	-23720	24789	87,53	117,49	-12,47	17,49
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	-9914040	-1806171	56,23	87,58	-43,77	-12,42
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	-22401246	0	1,10	100,00	-98,90	0
Основні засоби та нематеріальні активи	249303	281350	114,88	117,12	14,88	17,12
Інші фінансові активи	-1106713	53165	12,29	152,21	-87,71	52,21
Інші активи	-22065	-46327	93,22	86,75	-6,78	-13,25
Чисті активи, усього	50802760	-460008	135,97	99,76	35,97	-0,24

У свою чергу, у 2021 році у порівнянні із 2020 роком у активах банку зменшилась частка грошових коштів та їх еквівалентів (на 0,18 %); коштів в інших банках (на 1,43 %); цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (на 0,92 %) та інших активів (на 0,03%). За іншими показниками активів частка збільшилась. При порівнянні із 2019 р. бачимо зменшення частки у активах за усіма показниками, крім частки коштів в інших банках, ця частка зросла на 0,39 %. Динаміка активів банку подана на рисунку 2.3.

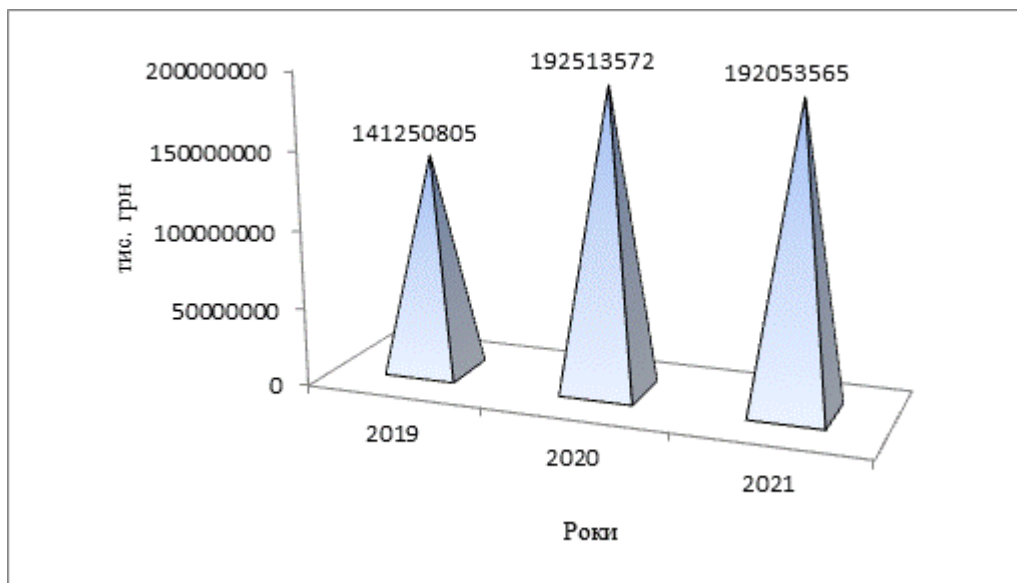

Рисунок 2.3 - Динаміка активів АТ «Укрексімбанк» за 2019-2021 роки [33, 34].

Активи АТ «Укрексімбанк» на кінець 2021 року склали 192,05 млрд грн., це на 35,97 % більше ніж у 2019 р. та на 0,24 % менше ніж у 2020 р. В цілому, загальна структура активів банку задовільна і дозволяє йому ефективно управляти активами.

АТ «Укрексімбанк» підтримує стратегію нарощування власних фінансових ресурсів, банк проводить політику, що спрямована на зниження комплексу ризиків, збереження високого рівня ліквідності та удосконалення структури кредитних ресурсів. АТ «Укрексімбанк» піклується про фінансове благополуччя кожного свого клієнта та керується принципами відкритості, довіри та партнерства.

Динаміка власного капіталу банку подана на рисунку 2.4.

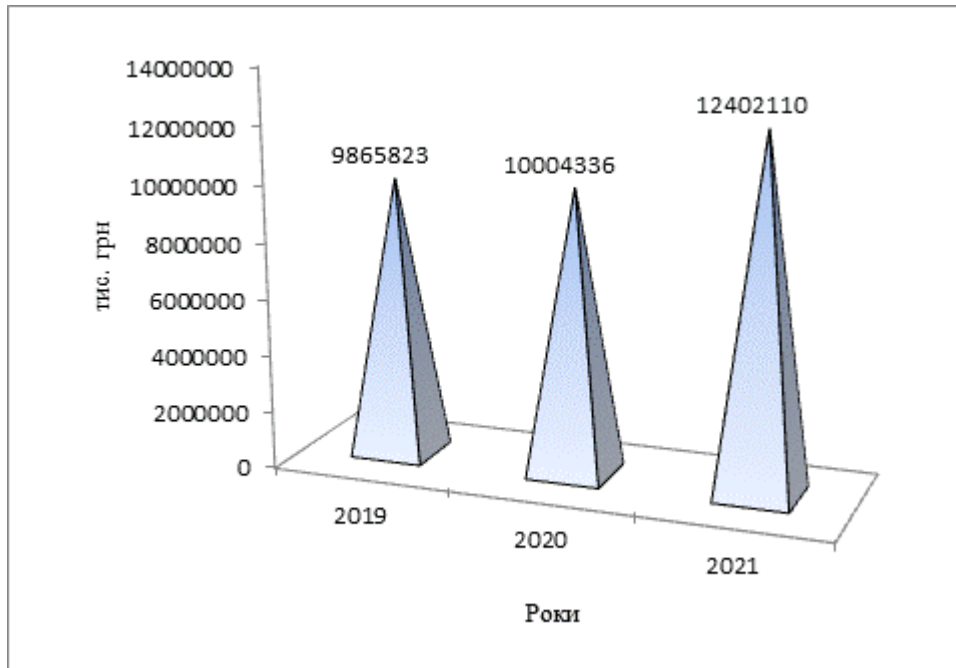

Рисунок 2.4 – Динаміка власного капіталу АТ «Укресімбанк» за 2019-2021 роки [33, 34].

Здійснимо аналіз динаміки власного капіталу АТ «Укресімбанк» за показниками що подані у таблиці 2.6.

Результати аналізу свідчать, що величина власного капіталу даного банку у 2021 році у порівнянні із 2019 роком збільшилась (темп зростання складав 125,71 %). В порівнянні із 2020 роком величина власного капіталу АТ «Укресімбанк» також збільшилась (темп приросту - 125,97 %).

Слід наголосити, що збільшення власного капіталу АТ «Укресімбанк» є позитивною тенденцією.

Збільшення власного капіталу у 2021 році у порівнянні із минулим роком відбулось за рахунок збільшення статутного капіталу установи та нерозподіленого прибутку банку.

Як свідчить аналіз, протягом періоду дослідження спостерігається досить значне зменшення резервів переоцінки.

Таблиця 2.6 – Аналіз динаміки власного капіталу АТ «Укресімбанк» за 2019-2021 роки [33, 34].

Показники	Роки, тис. грн			Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Темп зростання, %	
	2019	2020	2021	2021/2019	2021/2020	2021/2019	2021/2020
Статутний капітал	38730042	45570041	45570041	6839999	0	117,66	100,00
Незарєєстрований статутний капітал	0	0	0	-	-	-	-
Резервні та інші фонди банку	162926	207459	0	-162926	-207459	0,00	0,00
Резерви переоцінки	994999	835139	536475	-458524	-298664	53,92	64,24
Нерозподілений прибуток (Непокритий збиток)	-30022145	-36608303	-33704406	-3682261	2903897	112,27	92,07
Власний капітал	9865823	10004336	12402110	2536288	2397774	125,71	123,97

Аналіз динаміки власного капіталу банку показує, що у порівнянні із 2019 роком АТ «Укресімбанк» збільшив статутний капітал на 17,66 %. Незарєєстрований статутний капітал АТ «Укресімбанк» у 2019-2021 рр. дорівнював нулю. Структура власного капіталу АТ «Укресімбанк» у 2021 році подана на рисунку 2.5.

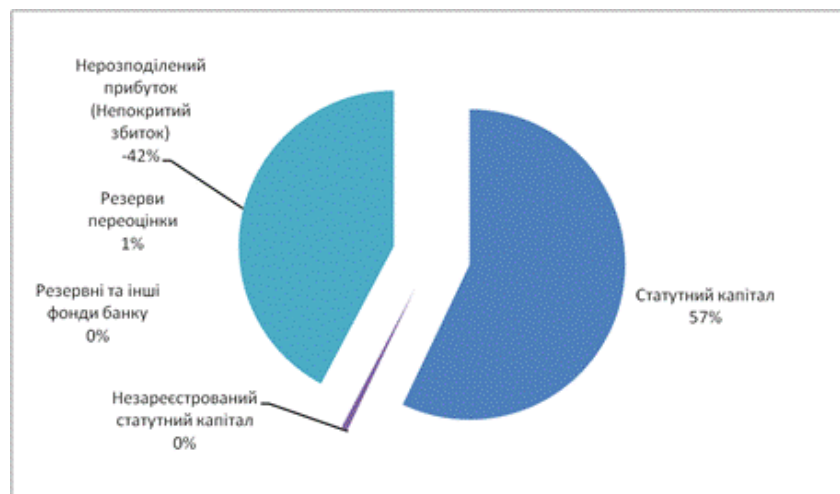

Рисунок 2.5 - Структура власного капіталу АТ «Укресімбанк» [33, 34].

Результати аналізу свідчать, що найбільшою часткою у структурі власного капіталу банку є статутний капітал (у 2021 році - 57 %). Досить значну частку має нерозподілений прибуток (42 %). Резерви переоцінки мають незначну частку в структурі власного капіталу банку лише 1%.

Проведемо аналіз фінансових результатів АТ «Укресімбанк» у 2019-2021 роках (таблиця 2.7).

АТ «Укресімбанк» за результатами діяльності у 2019 та 2021 роках отримав прибуток. Зокрема, за результатами 2021 року прибуток АТ «Укресімбанк» сягнув 2,683 млрд грн, це у порівнянні із 2019 роком більше на 167, 75 %. Щодо 2020 року, то слід вказати на те, що банк був збитковий, а сума збитків складала 5,594 млрд грн.

Динаміка прибутку (збитку) АТ «Укресімбанк» за 2019 - 2021 роки подана на рисунку 2.6 .

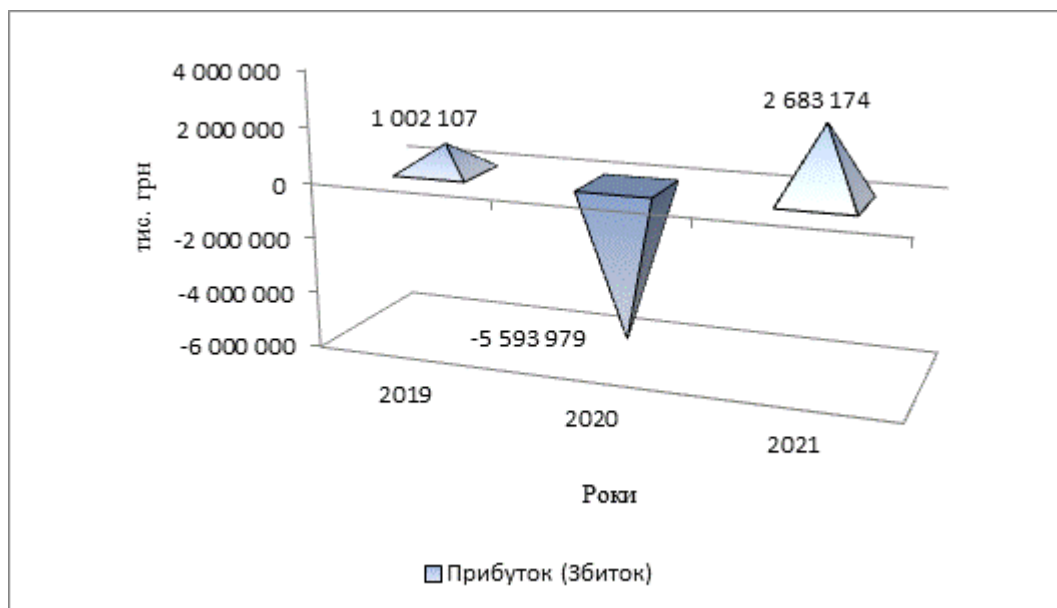

Рисунок 2.6 – Динаміка прибутку (збитку) АТ «Укресімбанк» [33, 34].

Зростання чистого процентного доходу АТ «Укресімбанк» одночасно обумовили наступні основні фактори:

- зростання середньозважених процентних ставок за процентними активами (із 5,8 % в січні 2021 р. до 6,1 % у грудні 2021 р.);

Таблиця 2.7 – Аналіз фінансових результатів АТ «Укрексімбанк» за 2019 – 2021 роки [33, 34].

Показники	2019 рік, тис. грн	2020 рік, тис. грн	2021 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст/ зменшення) у %	
				2021/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2019	2021/ 2020
Чистий процентний дохід / Чисті процентні витрати	2332729	1361276	4580940	2248211	3219664	96,38	236,52
Процентні доходи	12078552	10024782	11915054	-163498	1890273	-1,35	18,86
Процентні витрати	9745823	8663505	7334114	-2411709	-1329391	-24,75	-15,34
Комісійні доходи	1375689	1139072	1622250	246561	483178	17,92	42,42
Комісійні витрати	430266	328741	421425	-8841	92684	-2,05	28,19
Торговий результат	3285471	-811341	-563685	-3849156	247656	-117,16	-30,52
Результат від переоцінки іноземної валюти	3970003	-4322803	1430658	-2539345	5753461	-63,96	-133,10
Інші операційні доходи	531441	594005	1327812	796371	733807	149,85	123,54
Адміністративні та інші операційні витрати	2753190	2943545	2770981	17791	-172564	0,65	-5,86
Всього доходів	7191182	2008129	6936780	-254402	4928651	-3,54	245,44
Всього витрат	6189075	7602108	4253606	-1935469	-3348502	-31,27	-44,05
Прибуток (Збиток) до оподаткування	1002107	-5593979	2683174	1681067	8277153	167,75	-147,97
Витрати на податок на прибуток	0	0	0	-	-	-	-
Прибуток (Збиток)	1002107	-5593979	2683174	1681067	8277153	167,75	-147,97

- збільшення відсоткових ставок за кредитами (із 6,0 % до 7,4 %);
- збільшення кредитного портфелю у 2021 р. до 69 млрд. грн на кінець 2021 р.;
- зниження вартості процентних зобов'язань банку (із 5,1 % у січні 2021р. до 3,9 % у грудні 2021р.).

Окрім зазначеного, у частині непроцентних доходів банку відбулося досить значне зростання результату від торгових операцій (збільшення +375 млн. грн. до 732 млн. грн.) та збільшення чистого комісійного доходу (збільшення склало 263 млн. грн, або 46 %. Отже, фінансові результати банку у 2021 році значно покращились.

Проведемо аналіз складу та структури пасивів АТ «Укрексімбанк» за 2019 - 2021 роки (таблиця 2.8). Динаміка зобов'язань АТ «Укрексімбанк» подана на рисунку 2.7. Динаміка окремих зобов'язань банку подана на рисунку 2.8.

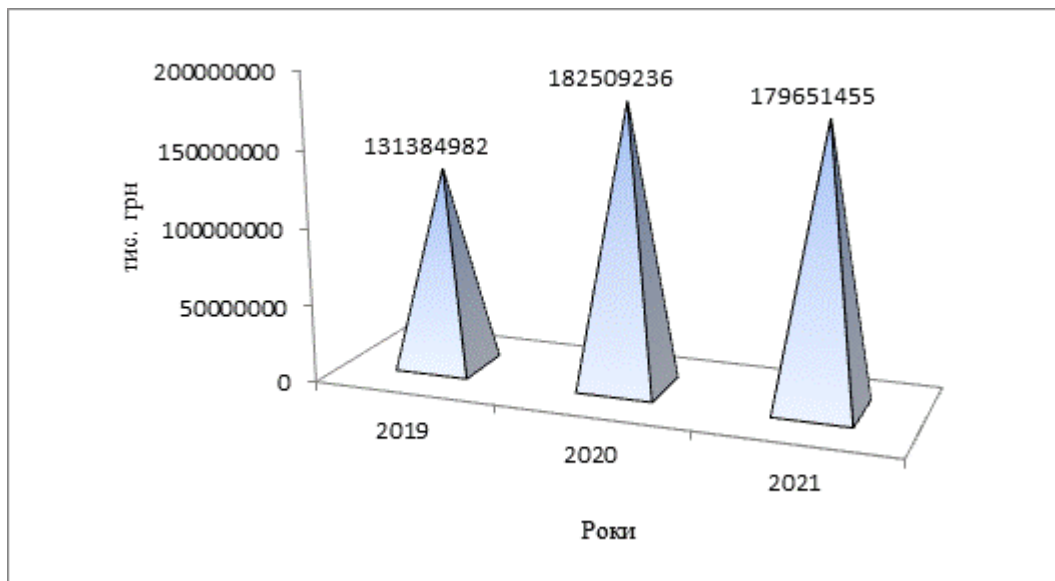

Рисунок 2.7 - Динаміка зобов'язань АТ «Укрексімбанк» [33, 34].

Як свідчить аналіз, зобов'язання банку у 2021 році зросли в порівнянні із 2019 роком на 48266472 тис. грн, або на 36,74 % та склали 179651455 тис. грн; в порівнянні із 2020 роком зобов'язання зменшились на 1,57 %. Як бачимо, у порівнянні із 2019 роком зросли усі зобов'язання банку, окрім

інших залучених коштів, фінансових зобов'язань та субординованого боргу. Найбільший темп спаду по інших фінансових зобов'язаннях – 50,78 %. (таблиця 2.9).

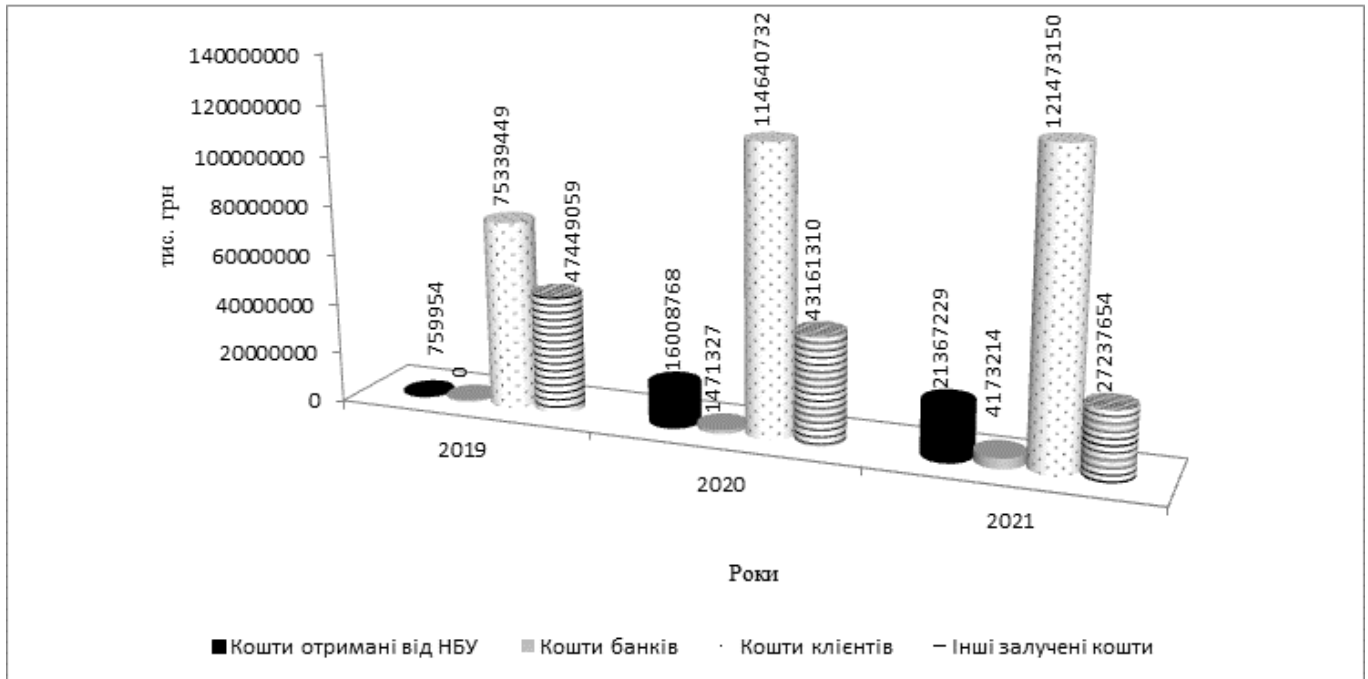

Рисунок 2.8 - Динаміка окремих зобов'язань банку [33, 34].

В свою чергу, в 2021 році у порівнянні із 2020 роком зросли: кошти отримані від НБУ (на 33,47 %), кошти банків (на 183,64 %), кошти клієнтів (на 5,96 %), резерви за зобов'язаннями (на 99,46 %), інші зобов'язання (на 73,22 %). Найбільше зростання коштів банків – на 183,64 %. У 2021 році в порівнянні із 2020 роком зменшились: інші залучені кошти (на 36,89 %), інші фінансові зобов'язання (на 59,41 %) та субординований борг (на 16,94 %).

У 2021 році найбільшу питому вагу в структурі зобов'язань банку складають кошти клієнтів (в сумі 121473150 тис. грн, або 67,62 %), інші залучені кошти (15,16 %) і кошти отримані від НБУ (11,89 %).

Усі інші зобов'язання банку у порівнянні із минулими роками мають незначну частку.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу та структури пасивів АТ «Укресімбанк» за 2019 - 2021 роки [33, 34].

Показники	Роки, тис. грн			Частка в пасивах, %			Зміни в структурі, %	
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2021/ 2019	2021/ 2020
Кошти отримані від НБУ	0	16008768	21367229	0	8,77	11,89	11,89	3,12
Кошти банків	759954	1471327	4173214	0,58	0,81	2,32	1,74	1,52
Кошти клієнтів	75339449	114640732	121473150	57,34	62,81	67,62	10,27	4,80
Інші залучені кошти	47449059	43161310	27237654	36,11	23,65	15,16	-20,95	-8,49
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	--	-	-	-	-
Резерви за зобов'язаннями	53402	146181	291568	0,04	0,08	0,16	0,12	0,08
Інші фінансові зобов'язання	2015275	2443524	991872	1,53	1,34	0,55	-0,98	-0,79
Інші зобов'язання	337930	295095	511163	0,26	0,16	0,28	0,03	0,12
Субординований борг	5429914	4341176	3605597	4,13	2,38	2,01	-2,13	-0,37
Усього зобов'язань	131384982	182509236	179651455	100	100	100	0	0

Зауважимо, що у 2021 році у порівнянні із минулим 2020 роком відбулося зменшення частки таких зобов'язань як: інші залучені кошти, інші фінансові зобов'язання та субординований борг.

В цілому, протягом трьох років зростає загальна сума зобов'язань АТ «Укресімбанк».

Найбільшу частку у структурі зобов'язань банку займають кошти клієнтів даного банку.

Доволі значними є кошти, які отримані із Національного банку України.

Таблиця 2.9 – Аналіз динаміки пасивів АТ «Укресімбанк» за 2019-2021 роки [33, 34].

Показники	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Темп зростання, %		Темп приросту, %	
	2021/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2019	2021/ 2020
Кошти отримані від НБУ	21367229	5358461	-	133,47	-	33,47
Кошти банків	3413260	2701887	549,14	283,64	449,14	183,64
Кошти клієнтів	46133701	6832418	161,23	105,96	61,23	5,96
Інші залучені кошти	-20211405	-15923656	57,40	63,11	-42,60	-36,89
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	-	-	-	-
Резерви за зобов'язаннями	238166	145387	545,99	199,46	445,99	99,46
Інші фінансові зобов'язання	-1023403	-1451652	49,22	40,59	-50,78	-59,41
Інші зобов'язання	173234	216068	151,26	173,22	51,26	73,22
Субординований борг	-1824317	-735578	66,40	83,06	-33,60	-16,94
Усього зобов'язань	48266472	-2857782	136,74	98,43	36,74	-1,57

Продовжимо дослідження результатів діяльності АТ «Укресімбанк» здійсненням оцінки та аналізу депозитного портфелю банківської установи. Це дозволить отримати деталізовану оцінку пасивів АТ «Укресімбанк».

Аналітичну оцінку управління депозитною діяльністю АТ «Укресімбанк» розпочнемо із вивчення складу та динаміки депозитного портфелю у розрізі суб'єктів (таблиця 2.10, 2.11 та рисунок 2.9).

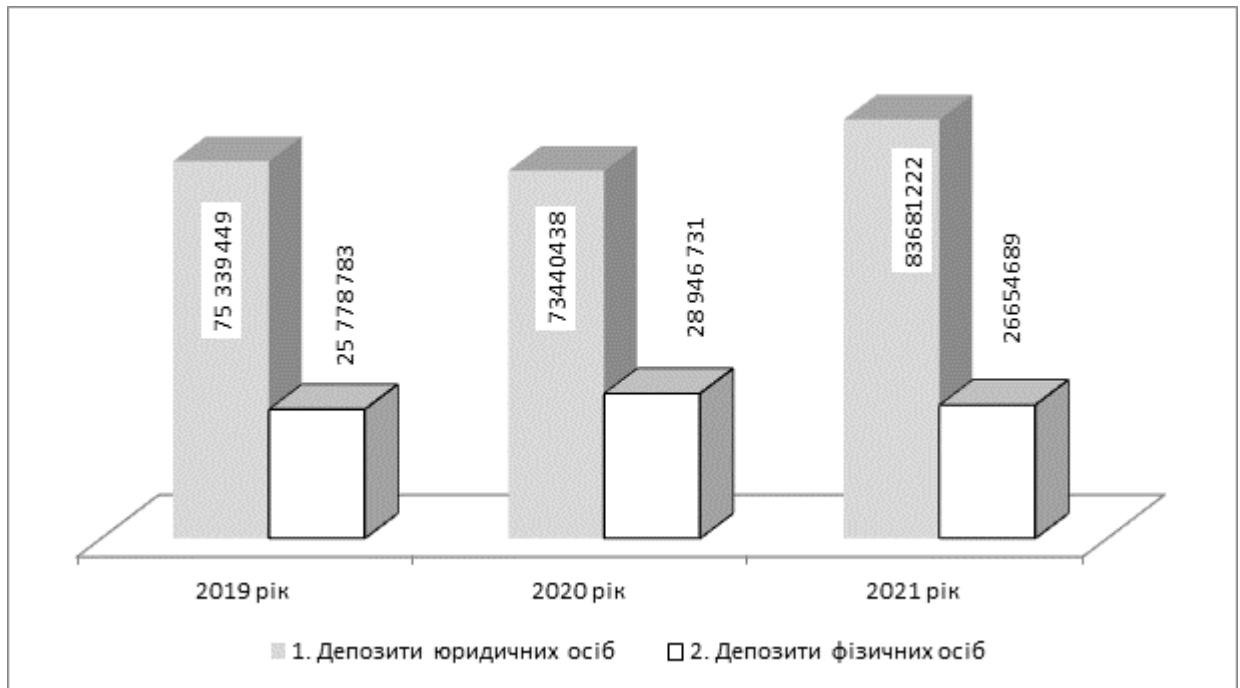

Рисунок 2.9 – Динаміка депозитного портфеля АТ «Укресімбанк» в розрізі юридичних та фізичних осіб [33, 34].

На підставі проведених розрахунків спостерігаємо стійкі тенденції позитивних змін (зростання) у 2021 році в порівнянні із 2019 та 2020 роком в цілому по депозитному портфелю. Зростання спостерігається як у порівнянні із 2020 роком так і в порівнянні із 2019 роком. Так, розмір загальний розмір депозитного портфелю з 101118233 тис. грн (2019 рік) зріс до 110335911 тис. грн (2021 рік).

Таблиця 2.10 – Склад та динаміка депозитного портфеля АТ «Укресімбанк» за 2019–2021 роки в розрізі суб'єктів [33, 34].

Показник	Сума, тис. грн			Відхилення (+,-), тис. грн	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020 до 2019	2021 до 2020
1. Депозити юридичних осіб	75 339 449	73 440 438	83 681 222	-18 990 111	10 240 784
2. Депозити фізичних осіб	25 778 783	28 946 731	26 654 689	3 167 948	-2 292 042
Усього депозитний портфель	101 118 233	102 387 169	110 335 911	12 689 37	7 948 742

В цілому депозитний портфель банку у 2021 році в порівнянні із 2020 роком збільшився на 7,76 % (у 2020 році в порівнянні із 2019 роком зростання складало 1,25 %).

Таблиця 2.11 – Динаміка депозитного портфеля АТ «Укрексімбанк» за 2019–2021 роки в розрізі суб'єктів [33, 34].

Показник	Темп зростання, %		Структура, %		
	2020 до 2019	2021 до 2020	2019 рік	2020 рік	2021 рік
1. Депозити юридичних осіб	97,48	113,94	74,51	71,73	75,84
2. Депозити фізичних осіб	112,29	92,08	25,49	28,27	24,16
Усього депозитний портфель	101,25	107,76	100	100	100

Таблиця 2.12 – Динаміка депозитів у розрізі валют [33, 34].

Показник	Сума, тис. грн			Темп приросту, %		
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
Депозити юридичних осіб, в тому числі:	75339449	73440438	83681222	-2,52	13,94	11,07
в національній валюті	28219756	40943758	47433114	45,09	15,85	68,08
в іноземній валюті	47119693	32496680	36248108	-31,03	11,54	-23,07
Депозити фізичних осіб, в тому числі:	25778783	28946731	26654689	12,29	-7,92	3,40
в національній валюті	9092852	9819334	9339855	7,99	-4,88	2,72
в іноземній валюті	16685931	19127397	17314834	14,63	-9,48	3,77

Найвагоміше зростання у загальній сумі депозитних ресурсів на кінець 2021 року відбулось за рахунок притоку депозитів юридичних осіб, темп зростання до 2021 року склав 13,94 %. Депозити фізичних осіб у 2021 році в порівнянні із 2020 роком зменшились на 2292042 тис.грн (темп спаду 92,08 %).

Протягом 3-х років депозити юридичних осіб у національній валюті зросли на 68,08 %, в іноземній валюті зменшились (темп спаду 23,07 %). За цей же період депозити фізичних осіб зросли лише на 3,4 %, зокрема у національній валюті на 2,72 %, а у іноземній валюті на 3,77 %.

Спостерігаємо у 2021 році в порівнянні із 2020 роком зменшення суми депозитів фізичних осіб, і в національній і у іноземній валюті та збільшення суми депозитів юридичних осіб в національній і іноземній валюті.

В результаті вищеописаних змін відбулись структурні зрушення у структурі депозитного портфеля АТ «Укрексімбанк» (рисунок 2.10). Так, частка депозитів фізичних осіб з 25,49 % у 2019 році зменшилась до 24,16 % у 2021 році, а юридичних осіб збільшилась із 74,51 % до 75,84 %.

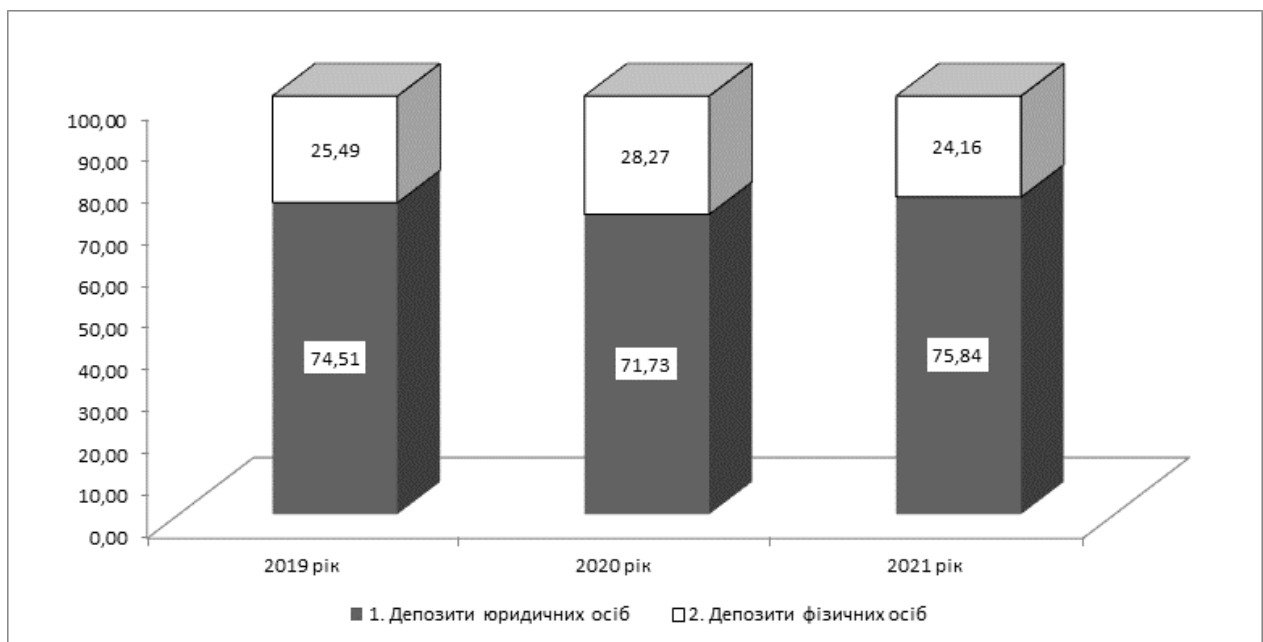

Рисунок 2.10 – Структура депозитного портфеля АТ «Укрексімбанк» в розрізі юридичних та фізичних осіб [33, 34].

Аналіз показників динаміки депозитного портфеля АТ «Укрексімбанк» за 2019-2021 роки у розрізі валют (таблиця 2.12) дозволяє відстежити позитивні стабільні зміни щодо нарощення депозитної бази за рахунок

депозитних ресурсів юридичних осіб як у національній так і у іноземній валюті.

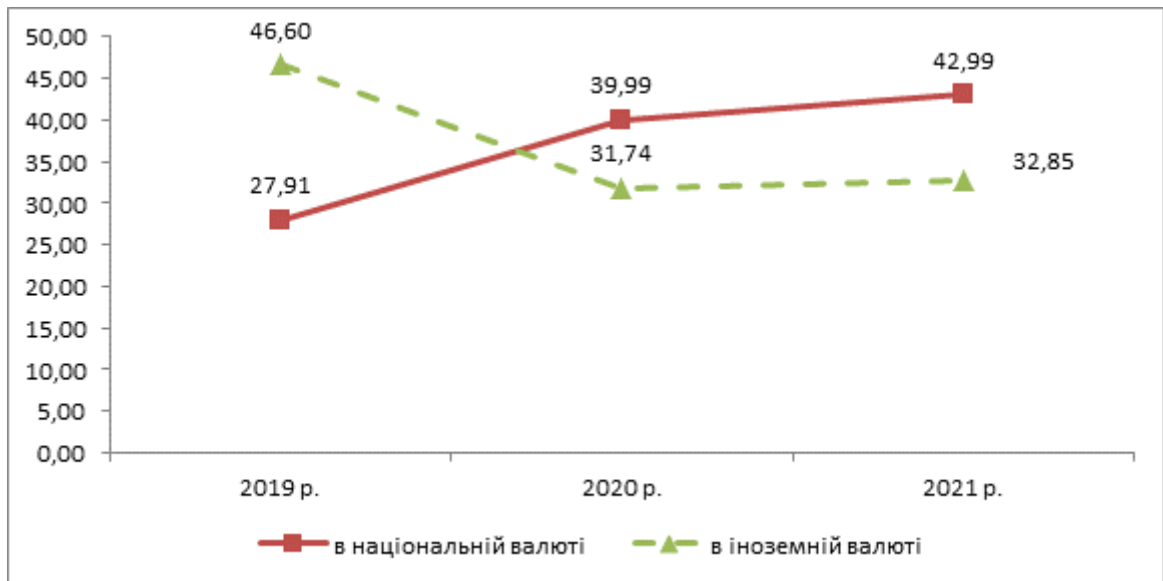

Рисунок 2.11 – Динаміка структури депозитів юридичних осіб у депозитному портфелі банку [33, 34].

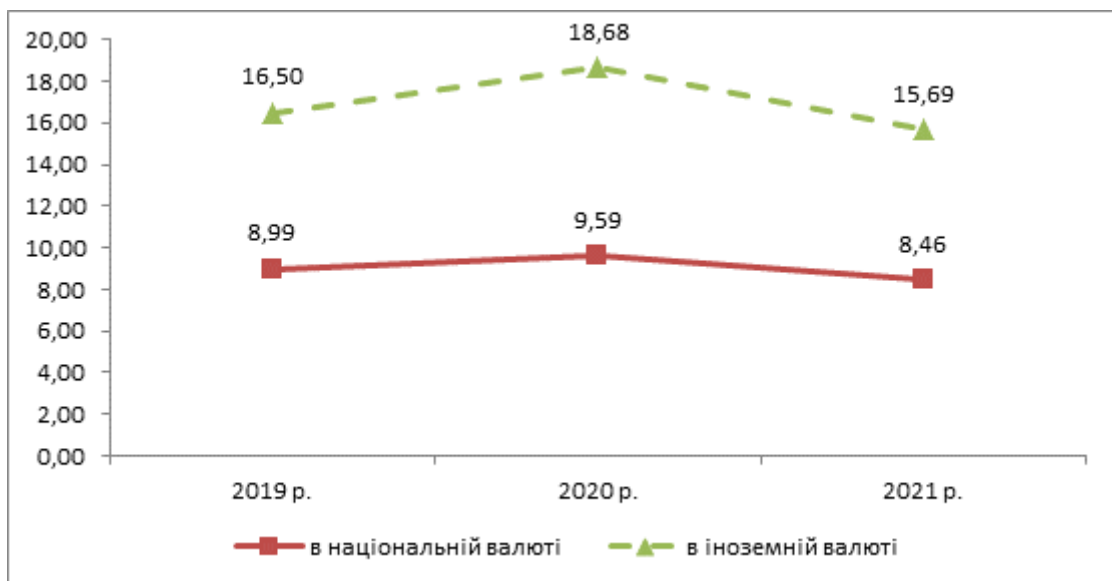

Рисунок 2.12 – Динаміка структури депозитів фізичних осіб у депозитному портфелі банку [33, 34].

Аналіз структури депозитів юридичних осіб у депозитному портфелі банку (рисунок 2.11) свідчить, що у 2021 році в порівнянні із 2020 роком

частка депозитів у національній валюті збільшилась та склала 42,99 %, а в іноземній валюті зросла і склала 32,85 %.

Аналіз структури депозитів фізичних осіб у депозитному портфелі банку (рисунок 2.12) свідчить, що у 2021 році в порівнянні із 2020 роком частка депозитів у національній валюті зменшилась та склала 15,69 %, і в іноземній валюті теж зменшилась і склала 8,46 %.

Оцінюючи стан та зміни депозитного портфелю АТ «Укресімбанк» за період 2019-2021 років у розрізі строковості (рисунок 2.13), слід зазначити що у 2020 році в порівнянні із 2019 роком спостерігається тенденція щодо збільшення коштів клієнтів банку, як на поточних рахунках так і строкових.

У 2021 році в порівнянні із 2020 роком спостерігаються темпи зростання депозитів на поточних рахунках, строкові депозити значно зменшились.

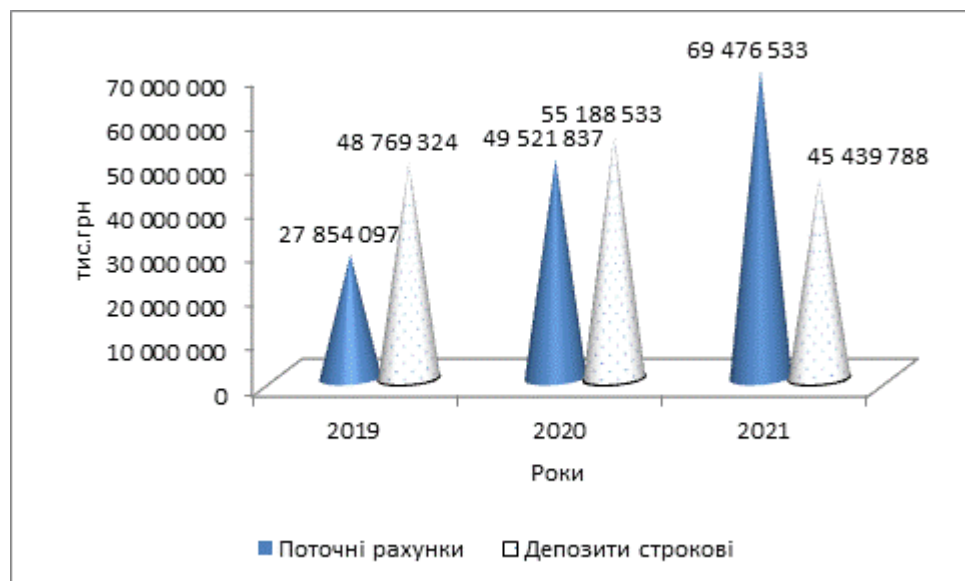

Рисунок 2.13 - Динаміка коштів клієнтів АТ «Укресімбанк» за строками [33, 34].

Станом на 31 грудня 2021 року поточні рахунки юридичних осіб включали кошти десяти найбільших клієнтів у сумі 21 693 955 тис. грн. (41,5 % від загальної суми поточних рахунків юридичних осіб) (31 грудня 2020 року: 11 616 712 тис. грн., або 36,4%).

Станом на 31 грудня 2021 року поточні рахунки фізичних осіб включали кошти десяти найбільших клієнтів у сумі 305 482 тис. грн. (5,0 % від загальної суми поточних рахунків фізичних осіб) (31 грудня 2020 року: 236 439 тис. грн., або 4,5%). Станом на 31 грудня 2021 року строкові депозити та депозити до запитання юридичних осіб включали кошти, залучені від п'ятьох клієнтів-юридичних осіб, в сумі 7 059 333 тис. грн. (22,2 % від суми депозитів юридичних осіб) (31 грудня 2020 року: 19 731 857 тис. грн., або 46,6 %). Станом на 31 грудня 2021 року строкові депозити та депозити до запитання фізичних осіб включали кошти, залучені від десятих клієнтів фізичних осіб, у сумі 1 752 315 тис. грн. (8,5% від суми депозитів фізичних осіб) (31 грудня 2020 року: 1 473 358 тис. грн., або 6,2%). Станом на 31 грудня 2021 року депозити юридичних осіб включали кошти, залучені в золоті, які оцінюються за справедливою вартістю з відображенням переоцінки через прибутки або збитки, у сумі 20 745 тис. грн. (31 грудня 2020 року: 22 460 тис. грн.). Зміна справедливої вартості коштів, залучених в золоті, яка обумовлена змінами в кредитному ризику, станом на 31 грудня 2021 року відсутня (31 грудня 2020 року: відсутня).

Повернення вкладникові банківського строкового вкладу на його вимогу до спливу строку або до настання інших обставин, визначених договором, можливе виключно у випадках, якщо це передбачено умовами договору банківського строкового вкладу.

Оцінювання ефективності використання депозитних ресурсів АТ «Укресімбанк» за 2019-2021 роки (таблиця 2.13) проведено на основі системи коефіцієнтів.

Зокрема, коефіцієнт депозитної бази АТ «Укресімбанк» вказує на не значне переважання депозитних ресурсів у загальному обсязі залучених коштів та коливається протягом періоду дослідження у межах від 0,818 до 0,633 (у 2019 та 2021 роках відповідно).

Коефіцієнт поточної депозитної бази банківської установи засвідчує, що протягом 2019-2021 років на кожну гривню залучених ресурсів припадало від

22 до 39 копійок поточних депозитів, тобто незначна частка залучених ресурсів банку у 2019-2021 рр. сформована за рахунок поточних депозитів (однак, слід зауважити що у 2021 році цей показник збільшується в порівнянні із 2020 роком, темп зростання 141,12 %, у 2020 році в порівнянні із 2019 роком темп зростання склав 25,32 %).

Таблиця 2.13 – Аналіз коефіцієнтів ефективності використання депозитних ресурсів АТ «Укрексімбанк» за 2019-2021 років [33, 34].

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп зростання (спаду), %	
	2019	2020	2021	2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт депозитної бази (Депозити/ Залучені кошти)	0,818	0,584	0,633	-0,23	0,05	71,37	108,40
Коефіцієнт поточної депозитної бази (Поточні депозити/ Залучені кошти)	0,225	0,283	0,399	0,06	0,12	125,32	141,12
Коефіцієнт строкової депозитної бази (Строкові депозити/ Залучені кошти)	0,395	0,315	0,261	-0,08	-0,05	79,76	82,82
Коефіцієнт співвідношення коштів фізичних і юридичних осіб (Депозити фіз.осіб/ Депозити юр.осіб)	0,342	0,394	0,319	0,05	-0,08	115,19	80,81
Коефіцієнт використання депозитних коштів (Кредити / Депозити)	0,529	0,473	0,628	-0,06	0,16	89,42	1,33
Коефіцієнт співвідношення поточних депозитних коштів і власного капіталу банку (Поточні депозити/ Власний капітал)	2,823	4,950	5,602	2,13	0,65	175,33	1,13

Значення коефіцієнтів строкової депозитної бази банку у 2019-2021 роках знаходились в межах 0,395-0,261, отже на кожну гривну залучених ресурсів припадало майже від 40 до 26 копійок строкових депозитів. Цей коефіцієнт значно зменшився, темп його спаду 82,82 %, це свідчить про значне зменшення строкових депозитів серед усіх залучених банком коштів.

Вивчення рівнів коефіцієнта співвідношення коштів фізичних і юридичних осіб АТ «Укресімбанк» та їх зміни протягом аналізованого періоду вказує на те, що депозити юридичних осіб перевищували депозити фізичних осіб у 2020 та 2021 роках, а також у 2019 році. Коливання даного коефіцієнта незначні у межах 0,342-0,319.

Коефіцієнт використання депозитних коштів склав у 2019 році 0,529 та 0,628 у 2021 році він засвідчує формування кредитного портфелю за рахунок депозитів, оскільки депозити перевищують обсяги наданих кредитів.

Таким чином, у другому розділі роботи нами: проведено оцінку сучасного стану та тенденцій розвитку депозитного ринку в Україні у 2018-2021 роках; здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Укресімбанк» у 2019-2021 роках.

3 Напрями удосконалення механізму формування та реалізації депозитної політики банку АТ «Укресімбанк»

Одним з елементів удосконалення механізму формування і реалізації депозитної політики АТ «Укресімбанк» може стати створений механізм формування ресурсної бази банку. Розглянемо головні аспекти його побудови.

Ресурсна база має прямий вплив на такі показники, як ліквідність і платоспроможність банку. Розміри доходів, що отримує банк, залежить від розмірів тих ресурсів, які банківська установа купує на ринку різних ресурсів у тому числі на депозитному ринку. Отже, так виникає конкурентна боротьба між банками за залучення «кращих» ресурсів.

Із метою сталого залучення ресурсів банку досить важливо розробити стратегію депозитної політики, що визначається тактичними та стратегічними завданнями, які закріплені у статуті банку, включаючи отримання максимального прибутку та необхідність збереження банківської ліквідності. Із огляду на існуючі пріоритети, банку доцільно розробити положення про депозитні операції з зазначенням основних видів вкладів, що необхідно залучати, їх умов (серед умов: рівень процентної ставки, категорія вкладників, терміни вкладів), зазначенням порядку залучення вкладів, офіційних форм депозитних договорів. При цьому доцільна розробка різних видів договорів, які передбачають просте та складне нарахування відсотків, нарахування відсотків на середній залишок за рахунком, депозит до запитання із мінімальною сумою залишку тощо.

Вітчизняні банки в умовах конкурентної боротьби на ринку кредитних ресурсів мають постійно, піклується про кількісне і якісне поліпшення своїх депозитів. Слід наголосити, що найважливішим інструментом депозитної політики є відсоток, який банківська установа сплачує вкладникам за

залучені ресурси. Саме сплата відсотків за депозитними рахунками - це основна стаття операційних витрат банку.

АТ «Укресімбанк» не зацікавлений у занадто високому рівні процентної ставки. Одночасно банк змушений підтримувати такий рівень процентної ставки, який був би привабливий для потенційних клієнтів. Отже, чим надійніші пасиви, тобто чим більше термін і сума депозиту, тим більший відсоток гарантує банківська установа.

Саме тому грамотна депозитна політика АТ «Укресімбанк» це програма ефективного управління ризиками у області пасивних операцій. В основу депозитної політики банку ставляться постійне підтримання необхідного рівня диверсифікації, забезпечення можливості залучення грошових ресурсів із інших джерел та підтримка збалансованості із активами банку за термінами і процентними ставками. Зауважимо, що при визначенні рівня диверсифікованості доцільно виходити із критеріїв розподілу депозитів за географічними і галузевими ознаками, їх розмірів і видів, термінів залучення та низки інших ознак за аналогією із класифікацією позик при аналізі кредитного портфеля банку.

Формування ресурсної бази, яка включає у себе залучення нової клієнтури є складовою гнучкого управління активами та пасивами банку. Ефективне управління пасивами банку передбачає здійснення грамотної депозитної політики. Специфіка цієї діяльності у тому, що у частині пасивних операцій вибір банку, звичайно, обмежений певною групою клієнтури.

Сьогодні розвиток банківської конкуренції веде до значної, тісної прив'язки до певних клієнтів. Отже, якщо коло цих клієнтів вузьке, то залежність від них банку дуже висока. Саме тому, для зміцнення ресурсної бази банків потрібна зважена депозитна політика, збалансована за термінами політики, обсягами і процентними ставками.

З метою розширення ресурсного потенціалу і клієнтської бази банку потрібно максимально удосконалити депозитну політику. В першу чергу,

депозитна політика має бути націлена на розширення переліку вкладів, що доступні різним групам клієнтів і також введення нових видів послуг для їх зручності.

Із кожним клієнтом банк має прагнути до встановлення довгострокових партнерських відносин. Із цією метою банки мають прогнозувати сталий розвиток потреб клієнтів, появу оновлених напрямів банківського бізнесу, проводити маркетингові дослідження, розробляти та пропонувати повний спектр банківських продуктів та послуг.

Депозитна політика АТ «Укрексімбанк» має враховувати потреби усіх соціальних та вікових груп громадян.

Головним завданням АТ «Укрексімбанк» при розробці пакета депозитних послуг має стати чітке формулювання того, чому клієнти мають принести свої заощадження в конкретний банк (рисунок 3.1).

З метою утримання клієнтів і підвищення їх лояльності до банку на основі сегментування і стандартів обслуговування потрібно на практиці застосовувати розроблені стандарти якості і правила роботи із клієнтською базою. Завдання банківської установи оцінювати можливості взаємовигідного співробітництва із клієнтами:

- виявити профіль потенційних клієнтів для визначення оптимального просування банківських продуктів і послуг банку;
- визначити VIP-клієнтів, із врахуванням їх потреб можна коригувати стратегію розвитку банку;
- максимально диференціювати ціну послуг для різних сегментів клієнтської бази банківської установи із метою зниження банківських витрат.

Слід підкреслити, що ефективність роботи банку щодо залучення додаткових грошових коштів і забезпечення його конкурентоспроможності на ринку банківських послуг значно залежать від впровадження ним нових депозитних продуктів. У той же час, важливо, що запровадження і розширення інноваційних банківських послуг має поєднуватись з постійним удосконаленням традиційних напрямів обслуговування клієнтів банку.

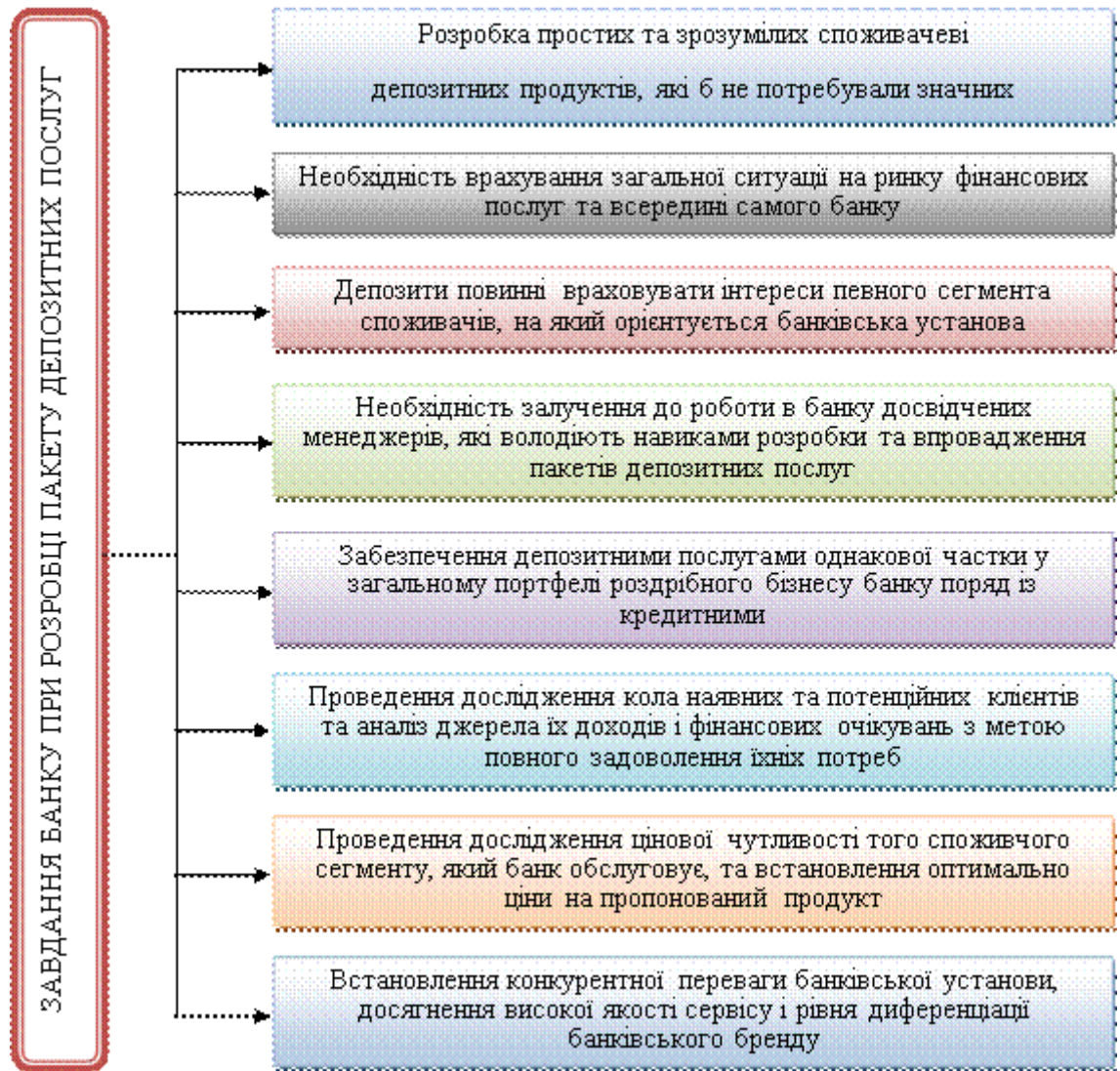

Рисунок 3.1 – Дорожня карта дій при проектуванні депозитних послуг банку (побудовано автором)

В зв'язку із вище вказаним, пропонуємо комплекс заходів, які спрямовані на розширення депозитної бази АТ «Укресімбанк» (рисунок 3.2).

Одним із інструментів удосконалення може стати розробка рекламної політики. Саме рекламна політика є ефективним інструментом формування клієнтської бази банку. Для того щоб конкурентні переваги банку, кожен його новий продукт стали відомими, зрозумілими доцільним є створення служби телемаркетингу - реклами банківських продуктів (вкладів) по телефону.

Рисунок 3.2 - Інструменти удосконалення депозитної політики банку
(запропоновані автором)

З метою розширення депозитної бази банку потрібно звернути увагу на інструмент залучення коштів - ощадний сертифікат. Він буде вигідним і для потенційних клієнтів і для банку. Ці сертифікати мають суттєві переваги

перед строковими вкладками, які оформлені простими депозитними договорами.

Випуск ощадних сертифікатів для банку має наступні вигоди:

- 1) при випуску сертифікатів не проводиться відрахування коштів до фонду обов'язкових резервів, що направляються на кредитування суб'єктів;
- 2) завдяки великій кількості можливих фінансових посередників у поширенні та обігу сертифікатів значно розширюється коло потенційних інвесторів.

Є також істотні вигідні сторони для власника ощадного сертифіката. Зокрема, власники сертифікатів втрачають меншу частку доходу при оподаткуванні, оскільки порядок оподаткування доходів за сертифікатами аналогічний оподаткуванню доходу за цінними паперами. Крім того на вторинному ринку цінних паперів сертифікат може бути достроково проданий власником іншій особі із одержанням деякого доходу за час зберігання і без зміни при цьому обсягу ресурсів банку, тоді коли дострокове вилучення власником строкового вкладу означає для нього втрату доходу, а для банку втрату частини ресурсів.

Для зацікавленості клієнтів та припливу вкладів банк може запропонувати виплату відсотків за розміщеними вкладками вперед із метою компенсації інфляційних втрат.

Для ефективного управління депозитами банку необхідно визначити оптимальний обсяг періоду зберігання строкових вкладів фізичних і юридичних осіб. Особливу увагу слід приділити тому, що терміни депозитів мають бути ув'язані із термінами оборотності кредитів, на видачу яких вони можуть бути спрямовані.

Проведення науково обґрунтованої депозитної політики передбачає не лише удосконалення діючої системи вкладів але і створення спеціальної системи економічних стимулів. Із одного боку, ці стимули мають спонукати підприємства, організації і населення зберігати свої поточні грошові доходи та нагромадження на тих чи інших депозитних рахунках, і з іншого,

зацікавлювати банк у розвитку різних видів вкладів, упровадженні нових, більш прогресивних форм депозитних рахунків.

Звичайно, для вкладників одним із найважливіших стимулів є рівень відсотка за депозитами. Можна запропонувати такі засоби залучення вкладників у АТ «Укресімбанк» (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 – Методи залучення вкладників у АТ «Укресімбанк» (систематизовано автором за джерелами [5, 22, 30, 46 та інші])

Метод залучення вкладів	Особливості застосування
Використання реклами	Реклама повинна бути яскравою і такою, що запам'ятовується, підкреслювати вигідність умов для вкладників. Найбільш привабливою є реклама на телебаченні, радіо, Інтернеті. Дуже ефективними виявляються презентації банківських послуг на підприємствах і організаціях за попередньою домовленістю з їх керівництвом
Рекламні акції	Використання всіляких акцій для вкладників: підвищення відсотків закладами до свят і пам'ятних дат; вручення подарунків постійним клієнтам з символікою банку (ручка, блокнот, кружка з логотипом банку і т.п.)
Особливі взаємини з постійними клієнтами	Вітання постійних клієнтів зі святами (розсилка вітальних СМС, сувеніри до свят з логотипом банку; сертифікати на покупку товарів від організацій-партнерів та ін.)
Розширення продуктової лінійки	Пропозиція максимально широкого спектра вкладів з різними умовами
Прямий маркетинг	Усне представлення товару в ході бесіди з потенційними покупцями з метою здійснення продажу, становлення стосунків; спонукання до реакції у відповідь.

У процесі флотування та реалізації депозитної політики АТ «Укрексімбанк» потрібно звернути увагу на наступні особливості.

1. Існує прямий зв'язок між пасивними та активними операціями банку. Основним джерелом доходу є процентна маржа. Отже, депозитна політика банку має бути спрямована більш дешево для банківської установи залучення ресурсної бази.

2. Депозитна політика банку має враховувати фактор конкуренції на ринку заощаджень та, у певній мірі, підкорятися законам функціонування цього ринку.

3. Внутрішні та зовнішні чинники мають велике значення у функціонуванні банку. Внутрішні чинники визначаються: стабільністю депозитів; переліком ощадних операцій та послуг; кваліфікацією та досвідом персоналу банку; постійною клієнтурою банку; ціновою політикою та корпоративною стратегією. Зовнішні фактори це: загальний стан ринку заощаджень та економіки країни, рівень інфляції темпи та її зростання; вплив грошово-кредитної політики Національного банку, рівень доходів населення, рівень конкуренції на ринку депозитів та інші. Важливим чинником є також стан економіки регіону, у якому банк здійснює діяльність.

Модель організаційної побудови і структурування депозитної політики банку є індивідуальною для кожної банківської установи. Це пояснюється тим, що лише злагоджена робота всіх відділів та узгоджена схема їх взаємодії сприяють досягненню бажаних результатів.

За результатами нашого дослідження для АТ «Укрексімбанк» пропонуємо концептуальну схему формування депозитної політики банку (рисунок 3.3).

Протягом останніх років рівень капіталізації вітчизняних банків, зокрема і АТ «Укрексімбанк» зростає, це є позитивним фактом. Враховуючи все вищевказане, можемо підкреслити, що для забезпечення ефективної діяльності банку потрібно вести активну політику щодо залучення нових фінансових ресурсів.

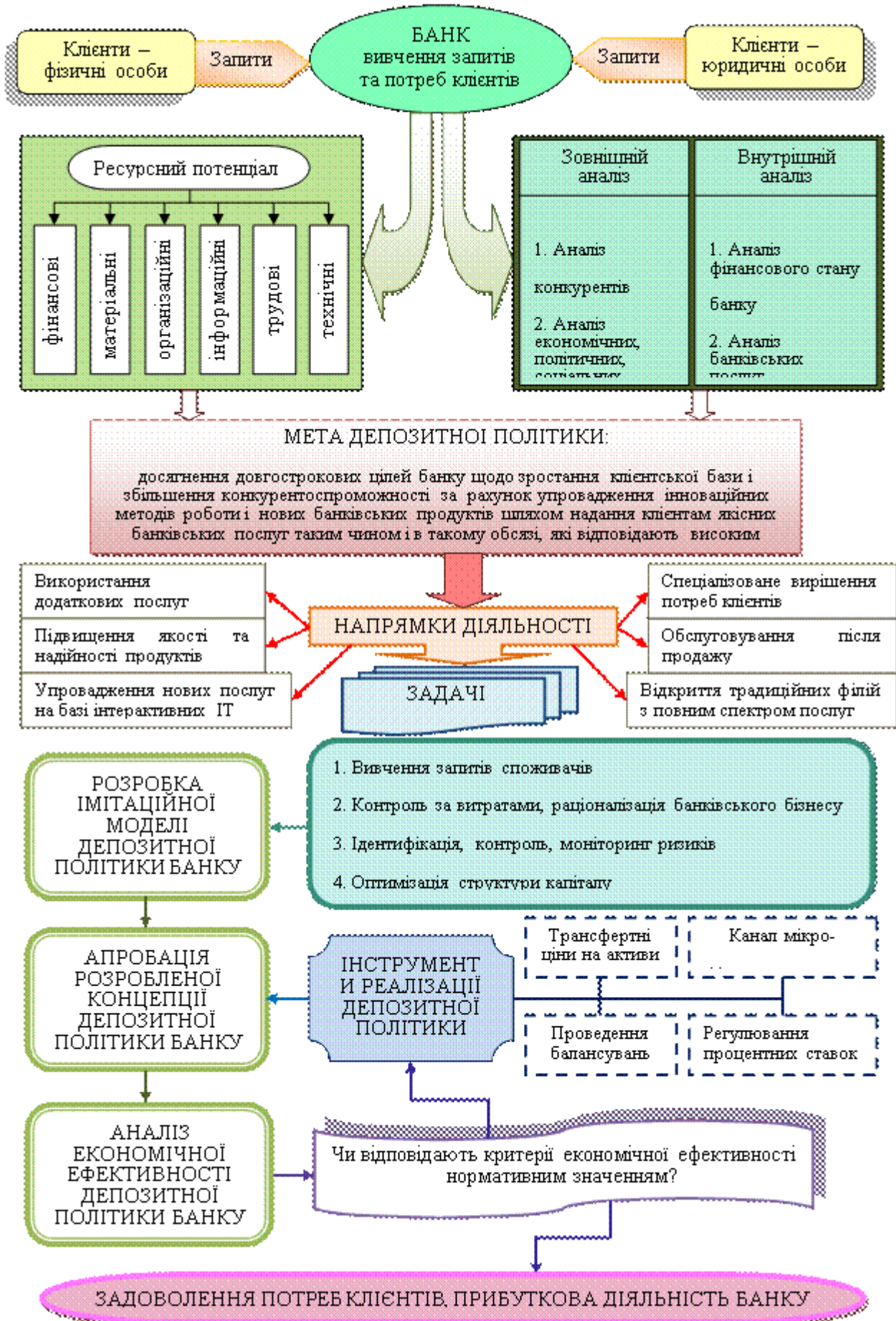

Рисунок 3.3 - Концептуальна схема формування депозитної політики банку (запропоновано автором)

Вважаємо, що серед основних напрямків удосконалення депозитної політики АТ «Укресімбанк» можна зазначити наступне.

1. Розвиток нецінових методів депозитної політики банку, а саме: посилення інформаційного і рекламного забезпечення заходів щодо залученню коштів населення та юридичних осіб. Наприклад, забезпечення усіх відділень банків інформаційними стендами, де у простій формі викладаються пропоновані банком види депозитів та умов їх залучення. Також доцільно розширити рекламу у газетах, на телебаченні, у соціальних сітках та інші способи інформування.

2. Вдосконалення технології обслуговування клієнтів шляхом максимального скорочення кількості форм, які підлягають заповненню клієнтом, і також спрощення отримання інформації про стан рахунку. Необхідно створити такі умови обслуговування клієнтів, щоб виникло бажання користуватися послугами лише цього банку.

3. Проведення постійного моніторингу впливу мікро та макроекономічних факторів та використання цієї інформації при формування і реалізація депозитної політики банку.

4. Використання інновацій у сфері надання депозитних послуг, які необхідно базувати на стратегічній сегментації. Зокрема потрібно:

- розробити особливі моделі депозитної стратегії, які дозволяють на базі сегментації клієнтів визначити від 2 до 4 продуктів, що із високою ймовірністю можуть зацікавити якусь певну групу клієнтів;

- вдосконалити управління багатоканальними мережами поширення банківських депозитних продуктів шляхом включення у базу даних про клієнтів інформації про те, якому каналу отримання банківських повідомлень і якій формі відносин із банком надає перевагу той чи інший клієнт;

- визначати групи клієнтів-кредиторів, що із високим ступенем ймовірності можуть покинути банк і також встановлювати події, які спонукають їх до зазначеної дії.

Головними перевагами запровадження інноваційних технологій у банківський сектор є залучення і розширення клієнтської бази банку, формування позитивного іміджу установи, популярності серед населення і, як результат, залучення фінансових ресурсів і збільшення прибутковості. Отже, у перспективі розмір ресурсного забезпечення банку має поступово збільшуватися.

Процес формування депозитної бази банку складний і трудомісткий, він пов'язаний із великою кількістю проблем (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 - Сучасні проблеми в області депозитної політики та шляхи їх вирішення (систематизовано автором за джерелами [5, 22, 30, 46 та інші])

Проблема	Шляхи вирішення
Забезпечення збереження вкладів	Страхування вкладів; підвищення фінансової стійкості і ліквідності діяльності банку
Обмеженість у формуванні ресурсної бази	Залучення нових клієнтів; активізація депозитної політики; аналіз середовища, ринку заощаджень, місця і ролі банку на цьому ринку
Конкуренція в банківській сфері	Підвищення привабливості вкладів, застосування нових технологій; підвищення якості обслуговування; зміцнення іміджу банку; грамотна рекламна політика
Нестабільність в банківській сфері під час кризи	Взаємозв'язок депозитних, кредитних та інших операцій банку для підтримки його стабільності, надійності і фінансової стійкості; диверсифікація ресурсів банку з метою мінімізації ризику; сегментування депозитного портфеля
Недоліки в організації депозитного процесу, відсутність науково обґрунтованої концепції проведення депозитної політики	Створення структурного підрозділу, залучення кваліфікованих фахівців і навчання співробітників

У підсумку зазначимо, що проведення запропонованих та інших заходів призведе до збільшення стабільних депозитів у АТ «Укрексімбанк», що сприятиме підвищенню стабільності його ресурсної бази і підвищенню ефективності депозитної політики банківської установи.

Таким чином, в третьому розділі роботи розроблено напрями удосконалення механізму формування та реалізації депозитної політики банку АТ «Укрексімбанк».

Висновки

У ході дослідження, згідно до поставленої мети, нами обґрунтовано теоретико-методичні засади побудови механізму формування та реалізації депозитної політики банку та розроблено напрями його удосконалення.

У першому розділі роботи: з'ясовано сутність і основні характеристики депозитних операцій банку, як об'єкту управління; досліджено основи та особливості депозитної політики, як елементу системи управління депозитними ресурсами банку.

До депозитних операцій банку відносяться операції щодо залученню коштів чи внески із метою їх прибуткового розміщення. Вони відносять до пасивних операцій банків. До суб'єктів депозитних операцій можна віднести наступні структури (рисунок 1.1). Систематизація та аналітичне узагальнення джерел, дає змогу сформулювати власне бачення депозитної політики. Зокрема, депозитна політика банку є невід'ємною частиною банківської політики та являє собою сукупність принципів, методів та способів проваджень, послідовно пов'язаних дій щодо залученню коштів клієнтів у банківські установи на умові повернення і ефективного управління ними із метою забезпечення функціонування і розвитку банків. Нами виділено принципи, етапи формування та встановлено межі депозитної політики банку. Наголошено, що в процесі управління банківськими ресурсами вельми важливе місце займає аналіз факторів, які впливають на ресурсну базу і визначають її обсяг, структуру ресурсів і, нерідко, по різному впливають на результати діяльності банку.

У другому розділі роботи: проведено оцінку сучасного стану та тенденцій розвитку депозитного ринку в Україні у 2018-2021 роках; здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Укресімбанк» у 2019-2021 роках.

Останні чотири роки діяльність банківського сектору України здійснюється в умовах значного впливу макроекономічних та інших чинників. У той же час, банківський сектор України виявився стійким до коронакризи і, попри зниження тенденцій до зростання, зберіг позитивний результат діяльності. Динаміка результатів діяльності банківської системи України у 2014-2021 рр. відображена на рисунку 2.1.

Основна частина загальних фінансових ресурсів банківських установ України є залученою і утворюється за допомогою депозитних ресурсів. Обсяг та структура залучених ресурсів банківської системи України за 2018-2021 роки проаналізована у таблиці 2.1. Найбільшу частку залучених ресурсів банків українських банків займають залучені кошти клієнтів, їх питома вага із кожним роком збільшується. Протягом аналізованого періоду 2018-2020 рр. депозитний портфель банків України в розрізі клієнтів зростає (і по юридичним особам і по фізичним особам).

Нами здійснено аналіз депозитного портфелю вітчизняних банків у розрізі валют за період 2018-2021 роки (таблиця 2.3). У 2021 році в порівнянні із 2020 роком депозитний портфель банків у національній валюті зріс на 21,02 %, а у іноземній валюті зменшився на 0,44 %. Така ж тенденція і по депозитному портфелю фізичних осіб, а саме у національній валюті портфель зріс на 15,18 %, а у іноземній валюті зменшився на 5,3 %. По депозитному портфелю юридичних осіб спостерігаємо зростання – у національній валюті на 26,32 %, а у іноземній валюті на 0,25 %. Щодо депозитів юридичних осіб, то вони у національній валюті у 2020 та 2021 роках перевищують майже у два рази депозити у іноземній валюті.

Основними трендами на депозитному ринку у 2018-2021 рр. є зростання частки депозитів до запитання і збільшення частки депозитів у національній валюті. Головний та беззаперечний вплив на депозитний ринок мала тенденція останніх років щодо зниження банками відсоткових ставок на депозити у національній та іноземній валютах.

АТ «Укрексімбанк» входить до трійки банків - лідерів банківської системи України за основними показниками: активи, капітал, зобов'язання та

інші. Функціонування банку наразі забезпечує стабільність усієї банківської системи України, а також має суттєве значення для економіки і безпеки нашої держави.

Активи банку на кінець 2021 року склали 192,05 млрд грн., що на 35,97% більше ніж у 2019 році та на 0,24 % менше ніж у 2020 році. У структурі активів найбільшу частку займають кредити та заборгованість клієнтів – 36,10 %. Збільшення власного капіталу є позитивною тенденцією. Воно відбулось за рахунок збільшення статутного капіталу та нерозподіленого прибутку. За результатами 2019 та 2021 років банк отримав прибуток. За результатами 2021 року прибуток АТ «Укрексімбанк» у порівнянні із 2019 роком більше на 167,75 %. У 2020 році банк був збитковий. Протягом трьох років зросла загальна сума зобов'язань банку, найбільшу частку у структурі зобов'язань займають кошти клієнтів банку, а також значними є кошти, які отримані із Національного банку України.

Спостерігаємо стійкі тенденції позитивних змін (зростання) у 2021 році в порівнянні із 2019 та 2020 роком в цілому по депозитному портфелю. Зростання спостерігається як у порівнянні із 2020 роком так і в порівнянні із 2019 роком. Найвагоміше зростання у загальній сумі депозитних ресурсів на кінець 2021 року відбулось за рахунок притоку депозитів юридичних осіб.

Протягом 3-х років депозити юридичних осіб у національній валюті зросли на 68,08 %, в іноземній валюті зменшились (темп спаду 23,07 %). За цей же період депозити фізичних осіб зросли лише на 3,4 %, зокрема у національній валюті на 2,72 %, а у іноземній валюті на 3,77 %. Спостерігаємо у 2021 році в порівнянні із 2020 роком зменшення суми депозитів фізичних осіб, і в національній і у іноземній валюті та збільшення суми депозитів юридичних осіб в національній і іноземній валюті. В результаті вищеописаних змін відбулись структурні зрушення у структурі депозитного портфеля АТ «Укрексімбанк» (рисунок 2.10). Оцінюючи стан та зміни депозитного портфеля АТ «Укрексімбанк» за період 2019-2021 років у розрізі строковості (рисунок 2.13), слід зазначити що у 2020 році в порівнянні

із 2019 роком спостерігається тенденція щодо збільшення коштів клієнтів банку, як на поточних рахунках так і строкових. Коефіцієнт депозитної бази АТ «Укресімбанк» вказує на не значне переважання депозитних ресурсів у загальному обсязі залучених коштів та коливається протягом періоду дослідження у межах від 0,818 до 0,633 (у 2019 та 2021 роках відповідно). Коефіцієнт використання депозитних коштів склав у 2019 році 0,529 та 0,628 у 2021 році він засвідчує формування кредитного портфелю за рахунок депозитів, оскільки депозити перевищують обсяги наданих кредитів.

В третьому розділі роботи розроблено напрями удосконалення механізму формування та реалізації депозитної політики банку АТ «Укресімбанк». Грамотна депозитна політика АТ «Укресімбанк» це програма ефективного управління ризиками у області пасивних операцій. Нами підкреслено, що ефективність роботи банку щодо залучення додаткових грошових коштів і забезпечення його конкурентоспроможності на ринку банківських послуг значно залежать від впровадження ним нових депозитних продуктів. Пропонуємо комплекс заходів, які спрямовані на розширення депозитної бази АТ «Укресімбанк» (рисунок 3.2).

За результатами нашого дослідження для АТ «Укресімбанк» пропонуємо концептуальну схему формування депозитної політики банку (рисунок 3.3). Нами узагальнено напрями удосконалення депозитної політики АТ «Укресімбанк». Окрім того, зазначено сучасні проблеми в області депозитної політики та вказано шляхи їх вирішення.

Загалом, в роботі удосконалено складові механізму формування та реалізації депозитної політики банку завдяки побудови дорожньої карти дій банку при проектуванні депозитних послуг банку та шляхом побудови концептуальної схеми формування депозитної політики банку. Вважаємо, що проведення запропонованих та інших заходів призведе до збільшення стабільних депозитів у АТ «Укресімбанк», що сприятиме підвищенню стабільності його ресурсної бази і підвищенню ефективності депозитної політики банківської установи.

Список використаних джерел

1. Бартош О.М. Депозити фізичних осіб: проблеми сьогодення / О.М. Бартош [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – 2017. – №5. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5599>.
2. Борисенко І.І. Логістичний підхід до управління фінансовими ресурсами банку: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / І.І. Борисенко; Українська академія банківської справи Національного банку України. – Суми, 2010. – 19 с.
3. Важков А.П. Природа і механізм трансформації банківських ресурсів: автореф. Дис. На здобуття наук. Ступеня д-ра економ. Наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит»/ А.П. Важков. – Суми, 2017. – 37 с.
4. Волохата В.Є. Роль депозитної політики в управлінні ресурсами банку /В.Є.Волохата //Вісник НТУ «ЧП». – 2012. – № 58 (964). – С. 38–46
5. Гроші та кредит: Підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пудовкіна та ін.; За заг. ред. М. І. Савлука. — 3-є вид., пе-рероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2002. — 598 с.
6. Гузов К. О. Актуальні питання формування депозитної бази комерційного банку / К. О. Гузов // Банківські технології. – 2006. – № 7. – С. 16 – 28.
7. Дмитрієва О. А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного банку / О. А. Дмитрієва // Фінанси України. – 2018. – № 5. – С. 15–17.
8. Добровольська О.В. Особливості процентної політики комерційних банків в Україні у процесі здійснення депозитних операцій / О.В. Добровольська, І.С. Землякова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство» – 2019. – Вип. 27(1). – С. 49–52.
9. Домбровська Л.В. Сучасні тенденції в управлінні ресурсами комерційних банків України / Л.В. Домбровська, В.К. Потривасва //

Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №21. – С.39-44.

10. Дребот Н. П. Стратегія банківської установи на ринку депозитних послуг / Н. П. Дребот, О. Р. Галько [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuuv.gov.ua/PORTAL/soc_gum/re/2008_4/Re200804_17.pdf

11. Єпіфанов А. О. Операції комерційних банків : [навч. посіб.] / Єпіфанов А. О., Маслак Н. П, Сало І. В. – Суми : Університетська книга, 2014. – 523 с.;

12. Єпіфанов А. О., Маслак Н. Г., Сало І. В. Операції комерційних банків: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2007. 524 с.

13. Желіховський А.Л. Оцінка сучасного стану та ефективності діяльності банківського сектору України / А.Л. Желіховський, Б.В. Логінова, Н.А. Хрущ // Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених / ред. кол.: Н. А. Хрущ, Р. С. Квасницька, І. В. Форкун та ін. (відп. ред. Н. А. Хрущ). Хмельницький : ХНУ, 2022. – С. 41-43.

14. Згруповані балансові залишки банків України за 2018-2020 роки. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#3>

15. Золоторьова О.В. Модифікація депозитної політики комерційних банків країни / О.В. Золоторьова, Ю.В. Півняк, О.В. Гурбич // Економіка та держава. – 2015. – №2. – С.65-69.

16. Качур Ю.О. Методи залучення банками депозитних ресурсів / Ю.О. Качур, С.М. Тетяніна // Гроші, фінанси і кредит. – 2019. – №35. – С.419-426.

17. Князь С. Депозит як основне джерело банківських ресурсів / С. Князь, М. Горун // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – №1 (16). – С. 164-168.

18. Коваленко В.В. Депозитна політика та її вплив на забезпечення конкурентних переваг банків / В.В. Коваленко, Н.В. Радова // Бізнес-новітатор. 2018. – №6(49). – С. 182-188.

19. Коваленко М.О. Депозитна політика банків України та її вплив на ефективність залучення депозитних ресурсів / М.О. Коваленко // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – №2. – С. 39-44.
20. Коваленко М.С. Банківські операції: навч. посібник / М.С. Коваленко, В.І. Капран, М.С. Кривченко, О.К. Коваленко, С.І. Омельченко. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 208 с.
21. Ковшарь А.І. Шляхи удосконалення депозитної політики на сучасному етапі / А.І. Ковшарь, О.Г. Марченко // Фінанси України. – 2011. – №7. – С. 42–45.
22. Колеснік Я.В. Сучасний та перспективи розвитку пасивних операцій банківського сектору економіки України / Я.В. Колеснік, І.С. Землякова // Гроші, фінанси і кредит. – 2018. – №34. – С. 150-153.
23. Колодяжна Т.В. Економічна сутність та класифікація депозитних операцій комерційних банків / Т.В. Колодяжна, Т.О. Бакуменко // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2018. – №18. – С.802-805.
24. Копилюк О.І. Банківські операції / О.І. Копилюк, О.М. Музичка. – Центр навчальної літератури. – 2020. – 536 с.
25. Коробова Г.Г. Роль депозитів населення у формуванні ресурсної бази банку / Г.Г. Коробова // Регіональна економіка. – 2007. – № 1. – С.229-237.
26. Косар Н.С. Цінова стратегія та тактика вітчизняних комерційних банків / Н.С. Косар, Н.Є. Кузьо, О.П. Карпій // Причорноморські економічні студії. – 2021. - №61. – С. 44-49.
27. Ларіонова К.Л. Аналіз та тенденції розвитку депозитного ринку України / К.Л. Ларіонова, Т.В. Донченко // Вісник ХНУ. – 2019. – №2. – С. 159-167.
28. Мельничук Н.Ю. Депозитна діяльність банківських установ у контексті формування їхньої ресурсної бази [Електронний ресурс] / Н.Ю. Мельничук, С.С. Ковальчук – 2020. – Режим доступу:

http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2020/1_67_2020/28.pdf.

29. Мулик Т.О. Аналіз депозитних операцій банків: сутність, проблеми та вдосконалення / Т.О. Мулик // Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». – 2021. – №28. – С.75-84.

30. Неізнана О. В. Операції комерційних банків по залученню коштів: сучасні технології та світові тенденції розвитку / О. В. Неізнана // Фондовий ринок. – 2011. – № 31. – С. 2 – 6.

31. Низькі ставки та високі технології – нова реальність депозитного ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/02/8/670758/>

32. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] : – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 01.09.2022).

33. Офіційний сайт АТ «Укрексімбанк» [Електронний ресурс] : – Режим доступу : <https://www.eximb.com/> (дата звернення 01.09.2022).

34. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] : – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/> (дата звернення 01.09.2022).

35. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.09.2022).

36. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій [Електронний ресурс] : постанова Правління Національного Банку України від 03.12.2003 №516. Дата оновлення 14.10.2020. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256_03#Text

37. Про національний банк України [Електронний ресурс] : закон України № 679–14 ред. від 20.05.1999 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

38. Продан М.В. Депозитні ресурси як основа успішної діяльності

банків: теоретичний аспект, реалії і трансформації в Україні / М.В. Продан // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. – №23 (Ч.2). – С. 75-82.

39. РЕЙТИНГ НАДІЙНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ 2021 / 2022 + ІНФОГРАФІКА URL: https://finansovich.com/aktualne/rejting-nadijnosti-ukrbankiv-infografika/#_9

40. Руцишин Н.М. Сучасний стан та на прями розвитку депозитної діяльності банків України [Електронний ресурс] / Н.М. Руцишин, І.І. Милян. – 2019. – Режим доступу: http://visnyk.onu.od.ua/journal/2019_24_2/22.pdf.

41. Сало І. В. Фінансовий менеджмент банку: Навчальний посібник [Текст] / І. В. Сало, О. А. Криклій. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 314 с.

42. Синяк А.А. Можливі напрями удосконалення депозитної політики комерційних банків України на сучасному етапі / А.А. Синяк, І.А. Горчакова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://masters.donntu.org/2013/iem/sinyak/library/article2.htm> (дата звернення 25.09.2022).

43. Фролов С. Банківська справа і основи митного регулювання в Україні: теорія та практика : навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004 368 с.

44. Цивільний кодекс України, від 16.01.2003 №435-IV. [Електронний ресурс] : [прийнято Верх. Радою 16.01.2003 р., № 435–IV]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

45. Череп А.В., Андросова О.Ф. Банківські операції: навч. посіб. Київ: Кондор, 2008. 410 с.

46. Шелюк А. А. Визначення сутності депозитної діяльності банку на основі декомпозиційного аналізу / А. А. Шелюк // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 7. – С. 791-795.

47. Шульга Н. П. Банківський контролінг: підручник. К: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. 437 с.

Додатки